

INTEGRITET

NA DJELU

Izvještaj o procjeni primjene antikorupcijskih mjera
za sistem Pravosuđe, podsistem Sudstvo

Naziv publikacije:

Integritet na djelu: Izvještaj o procjeni primjene antikorupcijskih mjera
za sistem Pravosuđe, podsistem Sudstvo

Izdavač:

Agencija za sprečavanje korupcije

Autorka:

Dragana Krunić

Dizajn/prelom:

Radna soba

Štampa:

3M Makarije

Tiraž:

70

Mjesto:

Podgorica, Crna Gora

*Objavlivanje ove publikacije bilo je moguće zahvaljujući velikodušnoj podršci
Vlade Republike Koreje UNDP-u.*

*Tokom ove aktivnosti, podršku Agenciji za sprečavanje korupcije su pružili konsultanti
Dragana Krunić i Marko Sošić.*

Integritet na djelu

Izveštaj o procjeni primjene antikorupcijskih mjera
za sistem Pravosuđe, podsistem Sudstvo

jun 2023. godine

Sadržaj

Uvod	5
Ključni nalazi za sistem Pravosuđe – podsistem Sudstvo	7
Rezultati primjene antikorupcijskih mjera po kategorijama	7
Kategorija 1: Stvaranje uslova za primjenu propisa za sprečavanje korupcije	7
Kriterijum 1.1: Uspostavljanje internog mehanizma upravljanja rizicima od korupcije	8
Kriterijum 1.2: Uspostavljanje mehanizama nadzora i kontrole radnih procesa.....	10
Kriterijum 1.3: Uspostavljanje mehanizama otkrivanja i prijave korupcije po prijavi zviždača..	12
Kategorija 2: Jačanje institucionalnog okvira za sprečavanje korupcije.....	14
Kriterijum 2.1: Jačanje institucionalnog okvira za sprečavanje korupcije	14
Kriterijum 2.2: Preduzimanje mjera u cilju unapređenja upravljanja ljudskim resursima	17
Kriterijum 2.3: Preduzimanje mjera u cilju unapređenja internog mehanizma etičnog i profesionalnog postupanja.....	19
Kategorija 3: Jačanje etičke kulture	20
Kriterijum 3.1: Podizanje svijesti rukovodilaca i zaposlenih o etici i integritetu	21
Kriterijum 3.2: Postojanje i primjena pravila o sukobu interesa.....	22
Kriterijum 3.3: Postojanje i primjena pravila o prijemu poklona.....	23
Kategorija 4: Indikatori čija ispunjenost dovodi do oduzimanja bodova organu vlasti	24
Zaključci i preporuke	27
Kategorija 1: Stvaranje uslova za primjenu propisa za sprečavanje korupcije	27
Preporuke:.....	28
Kategorija 2: Jačanje institucionalnog okvira za sprečavanje korupcije.....	29
Preporuke:.....	29
Kategorija 3: Jačanje etičke kulture	30
Preporuke:.....	30
Kategorija 4: Indikatori za oduzimanje bodova.....	30
Preporuke:.....	31
Prilog br. 1 Tabela sa ostvarenim bodovima za svaki organ vlasti po kategorijama, kriterijumima..	32
Prilog br. 2: Efekti primjene Metodologije.....	33

Uvod

Podsistem „Sudstvo“ u sistemu „Pravosuđe“ obuhvata 27 organa vlasti: 26 sudova i Sudski savjet¹.

Organima vlasti je Metodologija za procjenu primjene antikorupcijskih mjera dostavljena 8. novembra 2022. godine sa rokom za samoprocjenu ispunjenosti zadatah kriterijuma do 31. decembra 2022. godine, na način što se u tabeli pored svakog indikatora upisuje broj bodova i dostavljaju Agenciji sredstva verifikacije za svaki indikator. Organima vlasti je ostavljena mogućnost da samoprocjenu ispunjenosti zadatah kriterijuma izvrše i kroz posebno dizajniranu aplikaciju, www.integritet.me. Ovu mogućnost je iskoristio Osnovni sud u Kolašinu.

Svi organi vlasti su učestvovali u samoprocjeni i dostavili sredstva verifikacije, na osnovu čega je izrađeno 27 pojedinačnih izvještaja. Struktura pojedinačnih izvještaja prati strukturu Metodologije, a pored broja dodijeljenih (odnosno oduzetih) bodova i opisa ključnih nalaza za svaki indikator, izvještaji sadrže i preporuke za primjenu antikorupcijskih mjera za svaki organ vlasti pojedinačno.

Agencija je 9. maja 2023. godine pojedinačne izvještaje dostavila organima vlasti na uvid i potencijalne komentare. Ukupno 14 sudova je odgovorilo i dostavilo dodatne komentare, u nekim slučajevima i dodatnu dokumentaciju. Detaljna objašnjenja i korekcije bodova ili preporuka dati su u pojedinačnim izvještajima.

Na nivou podsistema, za svaku kategoriju, kriterijum i indikator dat je pregled ukupno ostvarenih bodova u odnosu na broj ukupno mogućih bodova, zatim je izračunat učinak primjene i izražen u procentima, kako bi se na taj način ukazalo koje su to oblasti na nivou sistema gdje su organi vlasti sproveli antikorupcijske mjere, a u kojim oblastima to nije slučaj, odnosno u kojima je potrebno unapređenje.

Tabele sadrže podatke o procentualnoj ispunjenosti svakog pojedinačnog indikatora na nivou podsistema, dok su u narativnom dijelu ispod tabela navedeni rezultati po indikatorima. Na kraju su dati zaključci i preporuke.

Rangiranje organa vlasti u podsistemu Sudstvo izvršeno je na osnovu dobijenih bodova u četiri zajedničke kategorije.² Lista organa vlasti po ostvarenom učinku prikazana je u Tabeli 1.

Nalazi i preporuke ovog izvještaja treba da ukažu donosiocima odluka na nivou sudstva koja su to područja gdje su uočene sistemske slabosti i na koji način je potrebno reagovati (usvajanjem/izmjenom ili sprovođenjem propisa, uspostavljanjem ili jačanjem nadzora nad radom organa vlasti i dr.) kako bi integritet organa vlasti bio unaprijeđen.

Na osnovu nalaza iz Izvještaja, Agencija će imati mogućnost da ubuduće prati dinamiku primjene antikorupcijskih mjera, njihovu efikasnost i svrsishodnost, odnosno da li su uočene slabosti u podsistemu otklonjene.

¹ Ustavni sud, saglasno Ustavu, ne predstavlja dio pravosuđa, već je u pitanju poseban organ koji štiti ustavnost i zakonitost. Ipak, navedeni organ je za potrebe primjene Metodologije svrstan u sistem pravosuđa i podsistem sudstva, kao što je slučaj i u izvještajima ASK o donošenju i sprovođenju planova integriteta.

² Detaljan prikaz u Prilogu br. 1

Tabela 1. Rezultati učinka primjene antikorupcijskih mjera za podsistem Sudstvo

R.br.	Naziv organa javne vlasti	Ukupan broj ostvarenih bodova	Procenat ostvarenih bodova (%)
1	Vrhovni sud	54,50	77,30%
2	Osnovni sud Bijelo Polje	50,50	71,63%
3	Viši sud za prekršaje Crne Gore	49,50	70,21%
4	Upravni sud	49,50	70,21%
5	Osnovni sud Podgorica	49,50	70,21%
6	Apelacioni sud	49	69,50%
7	Osnovni sud Rožaje	49	69,50%
8	Sudski savjet	48,50	68,79%
9	Osnovni sud Kolašin	47	66,67%
10	Sud za prekršaje Podgorica	46,50	65,96%
11	Privredni sud Crne Gore	45	63,83%
12	Viši sud Bijelo Polje	44,50	63,12%
13	Viši sud Podgorica	43,50	61,70%
14	Sud za prekršaje Bijelo polje	42,50	60,28%
15	Osnovni sud Cetinje	41	58,16%
16	Osnovni sud Herceg Novi	39,50	56,03%
18	Osnovni sud Plav	39,50	56,03%
19	Ustavni sud	39	55,32%
20	Osnovni sud Pljevlja	38,50	54,61%
21	Sud za prekršaje Budva	36	51,05%
22	Osnovni sud Danilovgrad	33,50	47,52%
23	Osnovni sud Berane	32	45,39%
24	Osnovni sud Ulcinj	32	45,39%
25	Osnovni sud Bar	29	41,13%
26	Osnovni sud Nikšić	27,50	39,01%
27	Osnovni sud Kotor	24,50	34,75%

Ključni nalazi za sistem Pravosuđe – podsistem Sudstvo

Na osnovu analize dobijenih podataka iz pojedinačnih izvještaja, organi vlasti iz podsistema Sudstvo ostvarili su učinak od **59,15%**. Učinak po kategorijama prikazan je u Tabeli 2.

Tabela 2. Ostvareni učinak po kategorijama

Kategorije	Ukupan broj bodova	Broj ostvarenih bodova	Učinak primjene mjera (%)
1. Stvaranje uslova za primjenu propisa za sprečavanje korupcije	810	582	71,85%
2. Jačanje institucionalnog okvira za sprečavanje korupcije	715,50	431	60,24%
3. Jačanje etičke kulture	378	237	62,70%
4. Oduzimanje bodova	-648	-124	19,14%
UKUPNO	1.903,50	1.126	59,15%

Najbolji učinak ostvaren je u preduzimanju mjera u oblasti upravljanja rizicima od korupcije koje proističu iz Zakona o sprječavanju korupcije³.

Svi organi vlasti su odredili menadžera integriteta, lice za prijem i postupanje po prijavi zviždača, izradili plan integriteta, izvještaj o njegovom sprovođenju i te akte su objavili na internet stranici.

Najslabiji učinak ostvaren je kod indikatora koji se odnose na određivanje lica koje bi se bavilo pitanjima etike i integriteta, kod objavljivanja informacija kojima je po zahtjevu pristup odobren, kao i ažuriranja i objavljivanja registra rizika.

Primjena Metodologije doprinijela je **povećanju rezultata** sprovođenja antikorupcijskih mjera. Ukupno **18 organa vlasti u podsistemu Sudstvo** je u periodu kada im je dostavljena Metodologija (8. novembar - 31. decembar 2022) **donijelo 109** dokumenata (interna pravila, odluke i sl.) i **12** rješenja o određivanju lica za sprovođenje određenih mjera, odnosno sprovelo ukupno **121 aktivnost** vezanu za sprečavanje korupcije, jačanje etike i integriteta.⁴

Najviše internih pravila i drugih aktivnosti vezanih za sprečavanje korupcije, jačanje etike i integriteta u navedenom periodu sproveo je Sud za prekršaje Podgorica (10), zatim Osnovni sud Rožaje (9), Osnovni sud Podgorica (9), Viši sud za prekršaje Crne Gore (9), Sud za prekršaje u Bijelom Polju (9), Osnovni sud Kolašin (8), Osnovni sud Bijelo Polje (8), Sudski savjet (8), Upravni sud (8) i Vrhovni sud Crne Gore (8).

Rezultati primjene antikorupcijskih mjera po kategorijama

Kategorija 1: Stvaranje uslova za primjenu propisa za sprečavanje korupcije

U okviru navedene kategorije, kroz ukupno 3 kriterijuma i 11 indikatora izvršena je procjena primjene antikorupcijskih mjera čiji okvir propisuju dva systemska zakona: Zakon o sprječavanju korupcije i Zakon o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru⁵.

Veoma visok učinak ostvaren je kod primjene osnovnih mehanizama iz Zakona o sprječavanju korupcije – 96,03%, dok je najslabiji učinak ostvaren u oblasti uspostavljanja nadzora i kontrole radnih procesa – 47,14%.

3 „Sl. list CG“, br. 53/2014, 42/2017 i 73/2023

4 Detaljan pregled dat je u Prilogu br.2.

5 „Sl. list CG“, br. 75/2018

Kategorija - kriterijumi	Ukupan broj bodova	Broj ostvarenih bodova	Učinak primjene mjera (%)
1. Stvaranje uslova za primjenu propisa za sprečavanje korupcije	810	582	71,85%
1.1. Uspostavljanje internog mehanizma upravljanja rizicima od korupcije	378	363	96,03%
1.2. Uspostavljanje mehanizma nadzora i kontrole radnih procesa	297	140	47,14%
1.3. Uspostavljanje mehanizama otkrivanja i prijave korupcije po prijavama zviždača	135	79	58,52%

Kriterijum 1.1: Uspostavljanje internog mehanizma upravljanja rizicima od korupcije

Najbolji učinak u primjeni antikorupcijskih mjera ostvaren je u ovom kriterijumu (96,03%). Gotovo svi organi vlasti su ispunili obaveze iz Zakona o sprječavanju korupcije koje se odnose na određivanje menadžera integriteta, izradu i sprovođenje plana integriteta, kao i popunjavanje upitnika za procjenu efikasnosti i efektivnosti plana integriteta. Primjer dobre prakse je što su organi vlasti procijenili rizike i u posebnim oblastima koje se odnose na ostvarivanje nadležnosti sudova kao što su: upravljanje sudskim postupkom i donošenje odluka u okviru zakonske nadležnosti, poslovi prijema i otpremanja/dostavljanja pismena, poslovi sudskog obezbjeđenja i besplatna pravna pomoć. Većina organa vlasti je u ovim oblastima u odnosu na uočeni rezidualni rizik određivala i adekvatne mjere za njihovo otklanjanje.

Uočene slabosti:

Još uvijek ima organa vlasti koji nisu upoznati sa korisničkim uputstvom Agencije u vezi sa unošenjem plana integriteta u aplikaciju koja je dostupna na sajtu Agencije.⁶

Prilikom identifikovanja rezidualnih rizika od korupcije većina organa vlasti ne analizira sve izvore rizika (normativne, organizacione, kadrovske), već uglavnom one koji se odnose na normativni okvir.

Takođe je uočeno da mjere koje su planirane za sprečavanje rizika od korupcije nisu adekvatne u odnosu na prepoznati rizik. Na primjer: za prepoznati rezidualni rizik „nerazumljivi i nedorečeni propisi“ određena je mjera „upoznavanje sa novim antikorupcijskim propisima i određivanje lica za prijem i postupanje po prijavama zviždača“.

Kriterijum – indikatori	Ukupan broj bodova	Broj ostvarenih bodova	Učinak primjene mjera (%)
1.1. Uspostavljanje internog mehanizma upravljanja rizicima od korupcije	378	363	96,03%
1.1.1. Određen menadžer/ka integriteta	27	27	100%
1.1.2. Izrađen plan integriteta u skladu sa Zakonom o sprječavanju korupcije i Pravilima za izradu i sprovođenje plana integriteta: Izrađen plan integriteta- 1 bod	27	27	100%
*Ukoliko je usvojeni plan integriteta unijet i u web aplikaciju Agencije za sprječavanje korupcije, organ dobija dodatni bod.	27	27	100%
**Ukoliko je usvojeni plan integriteta unijet u aplikaciju u skladu sa korisničkim uputstvom, organ vlasti dobija dodatni bod.	27	24	88,89%
***Ukoliko je plan integriteta ažuriran najmanje jednom u prethodne dvije godine, organ vlasti dobija dodatni bod.	27	27	100%
1.1.3. Plan integriteta, pored opštih oblasti rizika, sadrži i posebne oblasti rizika.			
a) jedna posebna oblast rizika- 1 bod	81	79	97,53%
b) dvije posebne oblasti rizika- 2 boda			
c) tri ili više posebnih oblasti rizika- 3 boda			
1.1.4. Izrađen izvještaj o sprovođenju plana integriteta za prethodnu godinu i dostavljen Agenciji do 15. aprila tekuće godine:			
a) u štampanoj formi- 1 bod	81	75	92,59%
b) kroz web aplikaciju- 2 boda			
1.1.5. Popunjen i dostavljen Agenciji Upitnik za procjenu efikasnosti i efektivnosti plana integriteta u posljednje dvije godine:			
a) u štampanoj formi- 1 bod	81	77	95,06%
b) kroz web aplikaciju- 2 boda			

Indikator 1.1.1: Određen menadžer/ka integriteta

Ovo je indikator koji su ispunili svi organi vlasti u podsistemu Sudstvo sa **100% učinka**, na osnovu čega se može zaključiti da je ova mjera iz Zakona o sprječavanju korupcije u potpunosti zaživjela u navedenom podsistemu.

Indikator 1.1.2: Izrađen plan integriteta

Svi organi vlasti u podsistemu Sudstvo su izradili plan integriteta, unijeli ga u web aplikaciju Agencije i ažurirali jednom u prethodne dvije godine, tako da je učinak i ovog indikatora **100%**. Izrada plana integriteta kroz web aplikaciju nije propisana kao obaveza Zakonom, već Pravilima za izradu i sprovođenje plana integriteta, kako bi se pružila podrška organima vlasti da što kvalitetnije izrade procjenu rizika od korupcije i kako bi na taj način Agencija mogla bolje da prati i analizira izrađene planove integriteta, pa je pohvalno što je **100%** organa vlasti ispunilo ovaj indikator.

Nešto manji učinak (**88,89%**) ostvaren je u primjeni korisničkog uputstva Agencije prilikom unošenja plana integriteta u aplikaciju. Osnovni sud Bar, Osnovni sud Berane i Osnovni sud Danilovgrad prilikom unošenja plana integriteta u aplikaciju nisu u potpunosti ispoštovali korisničko uputstvo Agencije.

Indikator 1.1.3: Posebne oblasti rizika u planu integriteta

Indikator koji se odnosi na sadržinu izrađenog plana integriteta takođe ima visok učinak primjene, od **97,53%**. Samo dva organa vlasti su pored četiri opšte oblasti rizika procijenile i dvije posebne oblasti, dok je ostalih 25 u svom planu integriteta procijenilo tri ili više posebnih oblas-

ti. Najviše posebnih oblasti sadrže planovi integriteta Osnovnog suda Žabljak, Osnovnog suda Rožaje i Suda za prekršaje Podgorica.

Organi vlasti su uglavnom navodili iste ili slične posebne oblasti rizika. Najčešće su to: upravljanje sudskim postupkom i donošenje odluka u okviru zakonske nadležnosti, poslovi prijema i otpremanja/dostavljanja pismena i poslovi sudskog obezbjeđenja. Pored nabrojanih, pojedini su procjenjivali rizike i u oblastima: odnosi sa javnošću, slobodan pristup informacijama i besplatna pravna pomoć. Pozitivno je što je većina organa vlasti u ovim oblastima pravilno identifikovala rezidualne rizike.

Na primjer, većina organa koji su procjenjivali oblast Poslovi prijema i otpremanja/dostavljanja pismena, prepoznala je rezidualne rizike koji se odnose na: neblagovremeno otpremanje sudskih odluka i spisa, neblagovremeno i netačno unošenje podataka u PRIS, objavljivanje sudskih odluka bez prethodne anonimizacije, neadekvatno čuvanje sudskog pečata, upisnika i štambilja i dr.

Što se tiče mjera za njihovo sprečavanje, neke su definisane tako da se može pratiti njihova ispunjenost i da direktno utiču na prepoznati rizik, dok su pojedine formulisane na previše uopšten način.

Na primjer, navedena je mjera „edukacija službenika“, bez navođenja oblasti u kojoj je potrebno sprovesti edukaciju, ili mjera „poboljšanje postojećih prostornih kapaciteta“ bez preciziranja da li se oni odnose na prostorije za čuvanje spisa ili prostorije za rad i sl.

Indikator 1.1.4: Izrađen izvještaj o sprovođenju plana integriteta

Visok učinak (**92,59%**) ostvaren je i kod izrade izvještaja o sprovođenju plana integriteta. Dva organa vlasti su izradila izvještaj o sprovođenju plana integriteta ali ga nisu u roku dostavila Agenciji. Takođe, jedan organ vlasti nije unio izvještaj o sprovođenju plana integriteta u aplikaciju.

Indikator 1.1.5: Upitnik za procjenu efikasnosti i efektivnosti plana integriteta

Pored toga što je u pitanju zakonska obaveza (član 76 Zakona), procjena efikasnosti i efektivnosti plana integriteta je značajan alat jer se na osnovu ove procjene donosi novi plan integriteta za naredni dvogodišnji period. Odgovarajući na pitanja koja je Agencija izradila, organi vlasti procjenjuju koliko su se mjere iz donijetih planova integriteta pokazale kao efikasne u sprečavanju rizika od korupcije. S obzirom na to da je učinak ispunjenosti ovog indikatora **95,06%**, može se zaključiti da su organi vlasti, u domenu formalne ispunjenosti, prepoznali njegov značaj.

Kriterijum 1.2: Uspostavljanje mehanizama nadzora i kontrole radnih procesa

U navedenom kriterijumu mjerena je primjena antikorupcijskih mjera čiji okvir propisuje Zakon o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru, sa akcentom na unutrašnju reviziju, izradu registra rizika i knjige internih procedura. U odnosu na prethodni kriterijum, učinak u primjeni je mnogo niži i iznosi 47,14%.

Uočene slabosti:

Svi organi vlasti u podsistemu Sudstvo naveli su da unutrašnju reviziju sprovodi Sekretarijat Sudskog savjeta, međutim, nijedan sud nije dostavio Izvještaj o izvršenoj reviziji sa datim preporukama, ni izvještaj o sprovedenim preporukama.

Sudski savjet je dostavio Agenciji Izveštaj Odjeljenja za unutrašnju reviziju Sekretarijata Sudskog savjeta za 2022. godinu, i izvještaje za dvije unutrašnje revizije koje su sprovedene za podsistem Sudstvo. Međutim, Sekretarijat Sudskog savjeta nije dostavio izvještaj da li su date preporuke sprovedene ili ne.

Kriterijum – indikatori	Ukupan broj bodova	Broj ostvarenih bodova	Učinak primjene mjera (%)
1.2. Uspostavljanje mehanizma nadzora i kontrole radnih procesa	297	140	47,14%
1.2.1. Izvršena unutrašnja revizija (pripremljen izvještaj o reviziji) u prethodne dvije godine:			
a) jedna- 1 bod	54	52	96,30%
b) dvije ili više- 2 boda			
1.2.2. Procenat sprovedenih preporuka unutrašnje revizije u posljednjem izvještajnom periodu:			
a) od 50%- 70%- 1 bod	81	0	0%
b) od 70%- 90%- 2 boda			
c) preko 90%- 3 boda			
1.2.3. Izrađen Registar rizika u skladu sa članom 14. Zakona o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru:	27	27	100%
Uspostavljen registar- 1 bod			
*U slučaju da je registar ažuriran u toku posljednjih godinu dana, organ dobija dodatni bod.	27	6	22,22%
**U slučaju da je važeći Registar rizika objavljen na internet stranici organa, organ dobija dodatni bod.	27	5	18,52%
1.2.4. Izrađena knjiga internih procedura u skladu sa članom 50 Zakona o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru:	27	19	70,37%
Izrađena knjiga procedura- 1 bod			
*U slučaju da je knjiga procedura ažurirana u posljednjih godinu dana, organ dobija dodatni bod	27	18	66,67%
**U slučaju da je važeća knjiga procedura objavljena na internet stranici organa, organ dobija dodatni bod.	27	13	48,15%

Indikator 1.2.1: Izvršena unutrašnja revizija (pripremljen izvještaj o reviziji) u prethodne dvije godine

Sudski savjet je dostavio Agenciji Izveštaj Odjeljenja za unutrašnju reviziju Sekretarijata Sudskog savjeta za 2022. godinu, i izvještaje za 2021. i 2022. godinu o sprovedene dvije revizije, jedne koja se odnosi na naplatu i izvještavanje prihoda po osnovu kazni i taksi i druge revizije vezane za obračun i isplatu zarada zaposlenima u sudstvu, zbog čega su sudovima koji su obuhvaćeni revizijom dodijeljena 2 boda za indikator 1.2.1, što je dovelo do visokog učinka ispunjenosti od **96,30%**. Navedenim izvještajem nije obuhvaćen Ustavni sud Crne Gore, s obzirom na to da je zaključio sporazum o povjeravanju poslova unutrašnje revizije Odjeljenju za unutrašnju reviziju Ministarstva finansija, a da u izvještajnom periodu nije vršena unutrašnja revizija u skladu sa sporazumom, te iz tog razloga učinak ispunjenosti indikatora u sudstvu nije 100%.

Napominjemo da je u ovoj situaciji važno imati i sporazum za obavljanje unutrašnje revizije od strane jedinice za unutrašnju reviziju drugog subjekta u skladu sa članom 49 tačka 2 Zakona o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru.

Indikator 1.2.2: Procenat sprovedenih preporuka unutrašnje revizije u posljednjem izvještajnom periodu

Organi vlasti u ovom podsistemu, uključujući Sudski savjet, nisu dostavili Agenciji izvještaj o realizaciji preporuka koje su date u izvještajima o izvršene dvije revizije od strane Odjeljenja za

unutrašnju reviziju Sekretarijata Sudskog savjeta, te je ovo jedini indikator u navedenom kriterijumu bez ostvarenog učinka.

Indikator 1.2.3: Izrađen registar rizika

Iako je procenat ispunjenosti ovog indikatora 100%, samo **6 organa vlasti** je samostalno izradilo registar rizika (Osnovni sud Rožaje, Osnovni sud Žabljak, Sud za prekršaje Podgorica, Viši sud za prekršaje Crne Gore, Ustavni sud Crne Gore i Sudski savjet) u skladu sa članom 14 Zakona o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru, dok je za ostali 21 organ Agencija dodijelila bodove za registar rizika koji je izradio Sekretarijat Sudskog savjeta od 28.4.2021. godine za potrošačku jedinicu Sudstvo.

Na svojoj internet strani registar rizika je objavilo samo **5 sudova**. Sudski savjet je stava da organi ne objavljuju registar rizika na svojoj internet stranici kako sadrži rizike po odjeljenjima Sekretarijata, pregled postojećih kontrola i reagovanje na rizike, pa bi objavljivanje registra moglo da ugrozi njihovo funkcionisanje.

Ova situacija bi bila opravdana samo ukoliko akt (dokument) sadrži podatke koji su označeni stepenom tajnosti ili je sam dokument označen stepenom tajnosti u skladu sa Zakonom o tajnosti podataka, što u slučaju Sudskog savjeta nije utvrđeno.

Indikator 1.2.4: Izrađena knjiga procedura

Učinak ispunjenosti ovog indikatora je relativno visok – **70,37%**, imajući u vidu da je od 27 organa vlasti njih 19 izradilo knjigu procedura. Nešto manji broj je ažurirao knjigu procedura – **66,67%**, dok je manje od polovine – **48,15%**, istu objavilo na svojoj internet stranici.

Pojedini organi vlasti su navodili da knjigu procedura nije neophodno objavljivati, zato što je javnost, kroz zakonske i podzakonske akte, i pojedinačne procedure koje su već objavljene na internet stranici, upoznata sa njihovom sadržinom, pa objavljivanje iste ne bi uticalo na transparentnost rada organa.

Transparentnost rada organa vlasti ogleda se ne samo u vidljivosti, već i u lakoj dostupnosti informacija o njegovom radu građanima/kama. Ukoliko su procedure objavljene pojedinačno na više različitih mjesta na internet stranici, to građanima/kama otežava njihovu dostupnost.

Sistematizovanje procedura u knjigu koja bi bila dostupna na internet strani organa na manje od tri „klika“ od naslovnice, olakšava građanima/kama pristup potrebnim informacijama o radu tog organa.

Kriterijum 1.3: Uspostavljanje mehanizama otkrivanja i prijave korupcije po prijavi zviždača

Treći kriterijum u prvoj kategoriji odnosi se na preduzimanje mjera u vezi sa uspostavljanjem djelotvornog mehanizma za postupanje po prijavama zviždača. Nešto više od polovine mogućeg broja bodova ostvareno je u ovom kriterijumu (**58,52%**).

Određivanje lica za prijem i postupanje po prijavama je indikator koji je ispunjen od strane svih organa vlasti, odnosno sa **100%** učinka, dok je učinak primjene znatno slabiji kod drugog indikatora, koji se odnosi na izradu procedure po kojima će lice postupati i koja se odnosi na njegov izbor.

Uočene slabosti:

Procedure koje su izradili organi vlasti vezano za aktivnosti lica koje je određeno za prijem i postupanje po prijavama zviždača, uglavnom su tipske bez detaljnije razrađenog postupka. Ukupno šest organa vlasti je u okviru procedure definisalo i kriterijume koje treba da ispuni lice koje se određuje za prijem i postupanje po prijavama.

Kriterijum - Indikatori	Ukupan broj bodova	Broj ostvarenih bodova	Učinak primjene mjera (%)
1.3. Uspostavljanje mehanizama otkrivanja i prijave korupcije po prijavama zviždača	135	79	58,52%
1.3.1. Određeno lice za prijem i postupanje po prijavama zviždača o ugrožavanju javnog interesa koje upućuje na postojanje korupcije.	27	27	100%
1.3.2. Izrađena procedura za postupanje po prijavama o ugrožavanju javnog interesa koje upućuje na postojanje korupcije i kojom se obezbjeđuje zaštita lica koja podnose prijave- 2 boda .	54	32	59,26%
*U slučaju da izrađena procedura sadrži način i kriterijume za izbor lica za prijem i postupanje po prijavama zviždača, organ vlasti dobija dodatna 2 boda .	54	20	37,04%

Indikator 1.3.1: Određivanje lica za prijem i postupanje po prijavama zviždača

Svi organi vlasti su odredili lice za prijem i postupanje po prijavama zviždača, tako da je ovaj indikator ispunjen sa učinkom od **100%**. Ovom aktivnošću organi vlasti su započeli proces uspostavljanja mehanizama otkrivanja korupcije po prijavama zviždača.

Indikator 1.3.2: Procedura za postupanje po prijavama

Nešto više od polovine organa vlasti (16, odnosno **59,26%**) je izradilo proceduru za postupanje po prijavama o ugrožavanju javnog interesa koje upućuje na postojanje korupcije i kojom se obezbjeđuje zaštita zviždača. Značajan broj organa vlasti (njih 14) je ovu proceduru usvojilo nakon što im je dostavljena Metodologija za procjenu primjene antikorupcijskih mjera, od 8.11.2022. godine do 31.12.2022. godine.⁷

Indikator 1.3.3: Način i kriterijumi za izbor lica za prijem i postupanje po prijavama

Najslabiji učinak ostvaren je u ispunjenosti navedenog indikatora, sa **37,04%**. Samo 6 organa vlasti ima procedure koje pored postupanja po prijavama sadrže način i kriterijume za izbor lica za prijem i postupanje po prijavama zviždača, dok je 8 organa vlasti u pravilima navelo samo način izbora lica, ali ne i kriterijume koje bi lice koje se određuje za postupanje po prijavama trebalo da ispuni.

Prvi i jedan od važnijih koraka u uspostavljanju djelotvornog mehanizma razmatranja prijava koje upućuju na postojanje korupcije unutar organa vlasti je određivanje lica koje posjeduje lične, etičke i profesionalne kompetencije za postupanje po prijavama, kako bi lica koja prijavljuju nepravilnosti imala uvjerenje da će se po njihovim prijavama i postupiti. Zato je važno propisati ne samo način izbora već i kriterijume koje treba da ispuni lice koje će postupati po prijavama zviždača.

⁷ Detaljno naveden broj organa vlasti i akti koji su donijeti u tom periodu u Prilogu 2.

Kategorija 2: Jačanje institucionalnog okvira za sprečavanje korupcije

U kategoriji „Jačanje institucionalnog okvira za sprečavanje korupcije“ kroz ukupno 3 kriterijuma i 11 indikatora izvršena je procjena primjene antikorupcijskih mjera koje se odnose na slobodan pristup informacijama, upravljanje ljudskim resursima i njihovo etično i profesionalno postupanje.

Visok učinak ostvaren je u preduzimanju mjera za unapređenje ljudskim resursima (**71,30%**), a najslabiji u unapređenju mehanizama etičnog i profesionalnog postupanja zaposlenih u organima vlasti (**21,60%**).

Kategorija - kriterijumi	Ukupan broj bodova	Broj ostvarenih bodova	Učinak primjene mjera (%)
2. Jačanje institucionalnog okvira za sprečavanje korupcije	715,50	429	59,96%
2.1. Jačanje transparentnosti u radu organa vlasti	391,50	279,50	71,39%
2.2. Preduzimanje mjera u cilju unapređenja upravljanja ljudskim resursima	162	116,50	71,91%
2.3. Preduzimanje mjera u cilju unapređenja internog mehanizma etičnog i profesionalnog postupanja	162	35	21,60%

Kriterijum 2.1: Jačanje institucionalnog okvira za sprečavanje korupcije

U navedenom kriterijumu mjereno je koliko su organi vlasti informacije o svom radu učinili vidljivim i dostupnim javnosti, ne samo kroz ispunjenost zakonskih obaveza već i koliko su bili proaktivni u njihovom objavljivanju. Kroz kriterijum su sagledani i zahtjevi i odgovori na zahtjeve za slobodan pristup informacijama.

Uočene slabosti:

Kada je u pitanju proaktivan pristup objavljivanju informacija koje zahtijeva član 12 Zakona o slobodnom pristupu informacijama⁸, uočeno je da ove informacije nisu u potpunosti dostupne javnosti. Iako je zakonska obaveza da se na internet stranici organa vlasti objave informacije kojima je po zahtjevu pristup odobren, samo četiri organa vlasti su to i uradila. Svi drugi organi su objavili samo rješenja kojima je odlučeno o zahtjevu za slobodan pristup informacijama.

Isti slučaj je i sa obavezom da svi traženi podaci iz navedenog člana budu objavljeni na internet stranici organa i da su dostupni sa manje od tri klika od naslovnice. Organi vlasti su u većini slučajeva objavili izvještaj o radu i vodič za pristup informacijama koji su dostupni sa manje od tri klika od naslovnice. Međutim, kako nisu objavili sve tražene podatke u smislu člana 12, po tom osnovu im nisu dodijeljeni bodovi.

Kriterijum - Indikatori	Ukupan broj bodova	Broj ostvarenih bodova	Učinak primjene mjera (%)
2.1. Jačanje transparentnosti u radu organa vlasti	391,50	279,50	71,39%
2.1.1. Objavljen važeći plan integriteta na internet stranici institucije- 1 bod	27	27	100%
*U slučaju da je dokument objavljen na način da je dostupan u tri klika ili manje sa naslovnice, dodaje se 0,5 boda .	13,5	13,5	100%
2.1.2. Objavljen izvještaj o sprovođenju plana integriteta za prethodnu godinu na internet stranici institucije- 1 bod	27	27	100%
*U slučaju da je dokument objavljen na način da je dostupan u tri klika ili manje sa naslovnice, dodaje se 0,5 boda .	13,5	13,5	100%
2.1.3. Objavljen izvještaj o radu za prethodnu godinu institucije- 1 bod	27	26	96,30%

8 „Sl. list CG“, br. 44/2012 i 30/2017

*U slučaju da je dokument objavljen na način da je dostupan u tri klika ili manje sa naslovnice, dodaje se 0,5 boda .	13,5	13	96,30%
2.1.4. Objavljen vodič za pristup informacijama. Objavljen vodič- 1 bod	27	27	100%
*U slučaju da je dokument ažuriran u posljednjih godinu dana, dodaje se 0,5 boda .	13,5	10	74,07%
**U slučaju da je važeći vodič objavljen na način da je dostupan u tri klika ili manje sa naslovnice, dodaje se 0,5 boda .	13,5	13,5	100%
2.1.5. Objavljene potpune i ažurirane informacije, u skladu sa članom 12 Zakona o slobodnom pristupu informacijama:	27	25	92,59%
a) spisak službenika/ca i namještenika/ca			
b) spisak javnih funkcionera/ki i liste obračuna njihovih zarada i drugih primanja i naknada u vezi sa vršenjem javne funkcije	54	44	81,48%
c) informacije kojima je po zahtjevu pristup odobren	27	4	14,81%
*U slučaju da su svi traženi podaci objavljeni na način da su dostupni u tri klika ili manje od naslovnice, odnosno stranice organa na centralnoj web stranici, dodaje se 0,5 boda .	13,5	2	14,81%
**U slučaju da su određeni skupovi podataka objavljeni i na Portalu otvorenih podataka, dodaje se 1 bod .	27	0	0%
2.1.6. Udio odobrenih i djelimično odobrenih zahtjeva za pristup informacijama, kao i obavještenja o objavljenoj informaciji, u ukupnom broju podnijetih zahtjeva u prethodne dvije godine:			
a) Udio odobrenih, djelimično odobrenih ili obavještenjem o objavljenoj informaciji riješenih zahtjeva je 70 do 90% od ukupnog broja primljenih zahtjeva- 1 bod	54	28	51,85%
b) Udio odobrenih, djelimično odobrenih ili obavještenjem o objavljenoj informaciji riješenih zahtjeva je preko 90% od ukupnog broja primljenih zahtjeva- 2 boda			
*U slučaju da organ ažurno koristi informacijski sistem za slobodan pristup informacijama Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama i o tome dostavi dokaz, dodaje se 0,5 boda .	13,5	6	44,44%

Indikator 2.1.1: Objavljen plan integriteta

Ovo je indikator sa učinkom ispunjenosti od **100%**. Svi organi vlasti su objavili važeći plan integriteta na internet stranici i on je dostupan na manje od tri klika od naslovnice.

Indikator 2.1.2: Objavljen izvještaj o sprovođenju plana integriteta

Učinak od **100%** organi vlasti su ostvarili i kad je u pitanju objavljivanje izvještaja o sprovođenju plana integriteta na internet stranici, koji je dostupan na tri klika od naslovnice.

Indikator 2.1.3: Objavljen izvještaj o radu

Učinak od **96,30%** ostvaren je kod objavljivanja izvještaja o radu za prethodnu godinu, i on je dostupan na tri klika od naslovnice. Jedino Osnovni sud u Kotoru nije objavio izvještaj o radu za prethodnu godinu.

Indikator 2.1.4: Objavljen vodič za pristup informacijama

Svi organi vlasti su objavili vodič za pristup informacijama na svojoj internet stranici i on je dostupan na manje od tri klika. Međutim, **7 organa vlasti nije ažuriralo svoj vodič**.

Organi vlasti se nisu izjasnili da li vodič nije ažuriran zbog toga što se nisu mijenjale vrste informacija i podataka koje sadrži vodič, te nije bilo potrebe za njegovom izmjenom ili su propustili da ga ažuriraju.

Zakonom o slobodnom pristupu informacijama (član 11) propisano je da je organ vlasti dužan da vodič za pristup informacijama ažurira najmanje jednom godišnje, odnosno u roku od 30 dana od dana promjene vrste informacija u njegovom posjedu i podataka od značaja za pristup informacijama.

Ovako napisana odredba zakona može biti zbunjujuća za organe vlasti, zato što zakonodavac nalaže organima vlasti da najmanje jednom godišnje ažuriraju vodič, dok je u nastavku odredbe navedeno da je to potrebno učiniti 30 dana od dana promjene vrste informacije ili podatka od značaja za pristup informacijama.

Navedeno bi značilo da je organ vlasti prekršio zakon ako nije ažurirao vodič jednom godišnje, iako nije bilo potrebe za njegovim ažuriranjem, jer se nisu promijenile vrste informacija ili podaci koji su njegovom posjedu.

Indikator 2.1.5: Objavljivanje informacija u skladu sa članom 12 Zakona o slobodnom pristupu informacijama

U okviru navedenog indikatora mjereno je učinke organa vlasti u djelu objavljivanja informacija koje nalaže član 12 Zakona o slobodnom pristupu informacijama. Najbolji učinak ostvaren je kod objavljivanja spiska službenika/ca i namještenika/ca sa **92,59%**. Nešto manji učinak (**81,48%**) ostvaren je kod objavljivanja spiska javnih funkcionera/ki i liste obračuna njihovih zarada i drugih primanja i naknada u vezi sa vršenjem javne funkcije. Pojedini organi vlasti su objavili spisak javnih funkcionera/ki, ali nisu objavili primanja koja ostvaruju po tom osnovu.

Što se tiče informacija kojima je po zahtjevu pristup odobren, samo su Osnovni sud Danilovgrad, Osnovni sud Pljevlja, Osnovni sud Podgorica i Vrhovni sud objavili tražene informacije. Svi drugi organi su na internet stranici objavili rješenja kojima je dozvoljen pristup traženim informacijama, ali bez objavljivanja tražene informacije, tako da je ispunjenost ovog indikatora najslabija, sa 14,81% učinka.

Ovi sudovi su i jedini dobili bodove za podindikator koji se odnosi na dostupnost svih traženih podataka na tri klika od naslovnice. Kako ostali organi vlasti nisu objavili informacije kojima je po zahtjevu pristup odobren, nisu dobili bodove ni po osnovu indikatora koji zahtjeva da su svi podaci traženi u članu 12 Zakona o slobodnom pristupu informacijama dostupni na tri klika od naslovnice.

Ponekad je sama informacija koja se traži sadržana u rješenju kojim se odlučuje o zahtjevu. Međutim, postoje situacije kada to nije slučaj i kada je potrebno pored rješenja objaviti i traženu informaciju ili obavještenje kojim je stranka upućena gdje se ta informacija nalazi (npr. gdje se mogu vidjeti presude koje su već objavljene, a koje je stranka tražila i sl.)

Iako je odredbom člana 12a Zakona o slobodnom pristupu informacijama propisano da je organ vlasti dužan da informacije za ponovnu upotrebu objavljuje u otvorenom formatu na portalu elektronske uprave koji čini jedinstveni portal (u mašinski čitljivom i otvorenom formatu), nijedan organ vlasti to nije učinio.

Indikator 2.1.6: Odobreni zahtjevi za slobodan pristup informacijama

Primarni cilj objavljivanja informacija i podataka na internet stranici organa vlasti je da se javnost informiše o njegovom radu. Indikatorima koji su navedeni u Metodologiji mjeren je učinak proaktivnosti organa vlasti u objavljivanju informacija o svom radu, ali i postupak organa vlasti po zahtjevima za pristup informacijama javnosti, onda kada ona nije mogla pronaći informacije o radu organa.

Indikator koji se odnosi na udio odobrenih i djelimično odobrenih zahtjeva za pristup informacijama, kao i obavještenja o objavljenoj informaciji, u ukupnom broju podnijetih zahtjeva u prethodne dvije godine, ostvaren je sa **50%** učinka.

Kod 9 sudova udio odobrenih i djelimično odobrenih zahtjeva za pristup informacijama, kao i obavještenja o objavljenoj informaciji u odnosu na ukupan broj podnijetih zahtjeva iznosi preko **90%**, dok je kod 7 organa vlasti udio između 70% i 90%.

Pojedini organi vlasti su se pozivali na objavljivanje odluka na internet stranici i nisu dostavljali posebno podatak koliko su u prethodne dvije godine imali ukupno zahtjeva i koliko je zahtjeva odobreno, u odnosu na ukupan broj podnijetih. Nisu dostavili ni izvod iz informacionog sistema za slobodan pristup informacijama Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama, iz kog bi se mogao utvrditi udio odobrenih u odnosu na ukupno podnijete zahtjeve u prethodne dvije godine.

Učinak od **44,44%** ostvaren je kod korišćenja informacionog sistema za slobodan pristup informacijama Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama. Najpouzdaniji način vođenja evidencije je uvid u navedeni informacioni sistem, a kao dokaz ispunjenja indikatora izvod iz informacionog sistema.

Pojedini sudovi su kao dokaz o korišćenju informacionog sistema dostavljali prikaz ekrana samo jedne stranice iz evidencije informacionog sistema i njima su priznati bodovi za njeno korišćenje.

Kriterijum 2.2: Preduzimanje mjera u cilju unapređenja upravljanja ljudskim resursima

Najbolji učinak u drugoj kategoriji ostvaren je u unapređenju upravljanja ljudskim resursima, sa **71,30%**. U ovoj oblasti vršena je provjera da li je internim aktima detaljnije regulisano angažovanje lica van radnog odnosa (povremeni poslovi, dodatni rad i dr.), kao i da li su organi u izrađenom planu integriteta prepoznali rizike u planiranju, selekciji kadrova, kao i njihovom napredovanju.

Uočene slabosti:

Izrađeni planovi integriteta sadrže rizike i mjere koji se odnose na planiranje zapošljavanja, ocjenjivanje, nagrađivanje i sankcionisanje zaposlenih, ali su oni uglavnom kod svih organa vlasti tipski i slično definisani. Plan integriteta je mehanizam samoprocjene i treba da odražava specifičnosti određene institucije (na primjer: u pojedinim sudovima usljed nedovoljnog broja kadrova može doći do smanjene efikasnosti u radu, dok u drugima uzrok neefikasnosti u radu može biti i u neadekvatnoj organizaciji poslova, te nije potrebno zapošljavati nove kadrove). Rizici od korupcije i mjere za njihovo sprečavanje ne mogu se odrediti tipski, već se prilikom identifikovanja moraju uzeti u obzir okolnosti i specifičnosti institucije koja ih procjenjuje.

Kriterijum - indikatori	Ukupan broj bodova	Broj ostvarenih bodova	Učinak primjene mjera (%)
2.2. Preduzimanje mjera u cilju unapređenja upravljanja ljudskim resursima	162	116,50	71,91%
2.2.1 Organ je usvojio interno pravilo/proceduru sa kriterijumima i mjerilima kojom je bliže uređeno upravljanje, sklapanje, izvršavanje, nadzor i izvještavanje o ugovorima o djelu i ugovorima o privremenim i povremenim poslovima.	54	29	53,70%
2.2.2 Organ je usvojio interno pravilo/proceduru sa kriterijumima i mjerilima kojom je bliže uređeno upravljanje, sklapanje, izvršavanje, nadzor i izvještavanje o ugovorima o dopunskom radu, unutar organa.	27	16	59,26%
2.2.3 Plan integriteta uključuje rizike i mjere koje se odnose na:	27	25	92,59%
a) planiranje zapošljavanja			
b) ocjenjivanje i praćenje radnog učinka	27	23	85,19%
c) nagrađivanje i sankcionisanje	27	23,50	87,04%

Indikator 2.2.1: Angažovanje lica po ugovorima van radnog odnosa

Usvojeno pravilo sa kriterijumima i mjerilima kojima je bliže uređeno upravljanje, sklapanje, izvršavanje, nadzor i izvještavanje o ugovorima o djelu i ugovorima o privremenim i povremenim poslovima ima **53,70%** organa. Većina organa je interni akt izradilo u periodu nakon dostavljanja Metodologije (od 8.11. do 31.12.2022. godine).

Uvidom u izrađena pravila o angažovanju lica po ugovorima van radnog odnosa, uočeno je da je u većini akata navedeno da će se ugovor sklopiti sa licem koje se nalazi u evidenciji Zavoda za zapošljavanje, što je dobra praksa. Takođe je navedeno da izbor vrši sekretar suda u odnosu na iskazane potrebe. Međutim, nije uređeno na koji način će sekretar vršiti izbor ukoliko ima više lica koja se nalaze u evidenciji i ispunjavaju uslove za dato angažovanje, te bi u tom smislu za naredni period trebalo razmotriti da se izvrši dopuna usvojenih pravila.

Indikator 2.2.2: Sklapanje ugovora o dopunskom radu

Nešto više od polovine organa vlasti (59,26%) je izradilo interno pravilo o bližim uslovima za obavljanje dopunskog rada. Većina organa je interni akt izradila u periodu nakon dostavljanja Metodologije (od 8.11. do 31.12.2022. godine).

Indikator 2.2.3: Plan integriteta i upravljanje ljudskim resursima

Visok učinak ostvaren je kod procjene da li izrađeni planovi integriteta sadrže rizike i mjere koji se odnose na planiranje zapošljavanja (**92,50%**), ocjenjivanje i praćenje radnog učinka (85,19%) i nagrađivanje i sankcionisanje (87,04%). Nijedan organ nije obuhvatio sve tri kategorije rizika i mjera u svom planu integriteta.

Rizici i mjere vezani za upravljanje ljudskim resursima prepoznati su u oblasti „Kadrovska politika, etično i profesionalno ponašanje zaposlenih“. Identifikovani rizici uglavnom se odnose na nedovoljne kadrovske kapacitete, nepostojanje kriterijuma za objektivnu ocjenu rada i nagrađivanje zaposlenih, nepoštovanje etičkog kodeksa sudija i državnih službenika, nedovoljno razvijen nivo svijesti zaposlenih o prijavljivanju korupcije i dr. Što se tiče mjera za njihovo sprečavanje, većinom su određene sljedeće: donošenje pravilnika o sistematizaciji radnih mjesta, popunjavanje upražnjenih radnih mjesta, izrada godišnjeg kadrovske plana, izrada metodologije za ocjenjivanje zaposlenih, pokretanje disciplinskih postupaka, objavljivanje spiska nagrađenih službenika na oglasnoj tabli i dr.

U pojedinim planovima integriteta rizici i mjere koji se odnose na upravljanje ljudskim resursima sadržani su i u specifičnim oblastima: kod „Upravljanja sudskim postupkom i donošenja odluka u okviru svoje zakonske nadležnosti“ prepoznati su rizici koji se odnose na nestručan rad sudija i planirane su određene mjere kao što su: pokretanje postupka zbog povrede Etičkog kodeksa sudija, pokretanje disciplinskih postupaka i dr. U specifičnoj oblasti Poslovi prijema i otpremanja/dostavljanja pismena kao jedna od mjera predviđeno je i nagrađivanje zaposlenih za uspješno obavljen posao.

Kriterijum 2.3: Preduzimanje mjera u cilju unapređenja internog mehanizma etičnog i profesionalnog postupanja

Najslabiji učinak ispunjenosti mjera (**21,60%**) organi vlasti ostvarili su u posvećenosti uspostavljanju standarda vezanih za etično postupanje i izgradnju etičnog i profesionalnog postupanja kroz oblasti propisane Zakonom o zabrani zlostavljanja na radu, Zakonom o zabrani diskriminacije, Zakonom o zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom i Zakonom o rodnoj ravnopravnosti.

Uočene slabosti:

Planovi integriteta organa vlasti sadrže identifikovane rizike i određene mjere koji se odnose na oblasti regulisane Zakonom o zabrani diskriminacije i Zakonom o zabrani zlostavljanja na radu, ali koje su tipske i gotovo u svim planovima integriteta gotovo identične, bez detaljnijeg razrađivanja.

Kriterijum - indikatori	Ukupan broj bodova	Broj ostvarenih bodova	Učinak primjene mjera (%)
2.3. Preduzimanje mjera u cilju unapređenja internog mehanizma etičnog i profesionalnog postupanja	162	35	21,60%
2.3.1. Određeni neko od zaposlenih da obavlja poslove koji se odnose na etiku i integritet i borbu protiv korupcije, a da nisu u pitanju poslovi koje je zaposleni dužan da obavlja shodno Zakonu o sprječavanju korupcije (poput menadžera/ke integriteta, članova/ca radne grupe za izradu plana integriteta, lice za prijem i postupanje po prijavama zviždača i slično).	54	9	16,67%
a) u slučaju da je u pitanju dodatna nadležnost službenika/ce- 1 bod			
b) u slučaju da je u pitanju isključiva nadležnost službenika/ce ili je osnovana posebna organizaciona jedinica koja se bavi ovim oblastima- 2 boda			
2.3.2. Plan integriteta uključuje rizike i mjere koji se odnose na oblasti regulisane sljedećim zakonima:	27	13	48,15%
a) Zakon o zabrani zlostavljanja na radu			
b) Zakon o zabrani diskriminacije	27	15	55,56%
c) Zakon o zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom	27	0	0%
d) Zakon o rodnoj ravnopravnosti	27	0	0%

Indikator 2.3.1: Određeno lice za obavljanje poslova koji se odnose na etiku i integritet i borbu protiv korupcije

Samo 9 organa vlasti odnosno 16,67% je odredilo lice za obavljanje poslova koji se odnose na poslove etike, integriteta i borbe protiv korupcije, a da nisu u pitanju poslovi koje je zaposleni dužan da obavlja shodno Zakonu o sprječavanju korupcije. Nakon dostavljanja Metodologije, u periodu samoprocjene, 4 suda su imenovala lice za poslove etike, integriteta i antikorupcije.

Indikator 2.3.2: Uključenje oblasti koje su regulisane posebnim zakonima u plan integriteta

Nijedan plan integriteta ne sadrži rizike i mjere koji se odnose na oblasti regulisane Zakonom o rodnoj ravnopravnosti i Zakonom o zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom, dok je polovina organa vlasti uključila u svoj plan integriteta rizike i mjere koji se odnose na oblasti regulisane Zakonom o zabrani zlostavljanja na radu i Zakonom o zabrani diskriminacije.

Oblast u kojoj je prepoznat rizik od diskriminacije odnosi se na narušavanje zaštite identiteta i prava zviždača, a mjera je usmjerena na njihovu zaštitu od svih oblika diskriminacije, ograničenja i uskraćivanja prava zviždača. U drugim oblastima organi vlasti nisu identifikovali ovu vrstu rizika.

Blagovremeno postupanje po zahtjevima za pokretanje postupka za zaštitu od mobinga je mjera koju je većina organa vlasti unijela u svoj plan integriteta radi sprečavanja različitih rizika – kao što su: Neadekvatno sprovođenje nadzora i kontrole nad radom sudija i zaposlenih u sudu; Nepoznavanje propisa; i Neblagovremeno postupanje posrednika po zahtjevu za pokretanje postupka za zaštitu od mobinga.

Na osnovu navedenog stiče se utisak da radna grupa prilikom izrade plana integriteta nije izradila detaljnu analizu svih unutrašnjih i spoljnih faktora koji mogu uticati na nastanak korupcije u instituciji, vazano za oblasti propisane sa četiri navedena zakona, kao što je to navedeno u Pravilima za izradu i sprovođenje plana integriteta.

Kategorija 3: Jačanje etičke kulture

U kategoriji Jačanje institucionalnog okvira za sprečavanje korupcije, kroz ukupno 3 kriterijuma i 6 indikatora mjerena je uspješnost organa vlasti u podizanju svijesti zaposlenih i rukovodilaca u oblasti borbe protiv korupcije, etike i integriteta, donošenju internih pravila o sukobu interesa i prijemu poklona zaposlenih i javnih funkcionera.

Visok učinak ostvaren je u pogledu dodatnog uređenja sukoba interesa (76,54%), dok je najslabiji u oblasti pohađanja obuka o etici i integritetu (41,67%).

Kategorija - kriterijumi	Ukupan broj bodova	Broj ostvarenih bodova	Učinak primjene mjera (%)
3. Jačanje etičke kulture	378	237	62,70%
3.1. Podizanje svijesti rukovodilaca i zaposlenih o etici i integritetu	108	45	41,67%
3.2. Postojanje i primjena pravila o sukobu interesa	162	124	76,54%
3.3. Postojanje i primjena pravila o prijemu poklona	108	68	62,96%

Kriterijum 3.1: Podizanje svijesti rukovodilaca i zaposlenih o etici i integritetu

Ostvareni učinak u pohađanju tematski različitih obuka o etici i integritetu od strane zaposlenih i rukovodnog kadra (predsjednici/ce sudova, sudije, članovi/ce Sudskog savjeta) najslabiji je u odnosu na druga dva kriterijuma u navedenoj kategoriji. Učinak u pohađanju obuka od strane zaposlenih je **55,56%** i duplo je veći u odnosu na učinak obuka koje je pohađao rukovodni kadar.

Uočene slabosti:

Iako starješine i visoki rukovodni kadar svojim primjerom treba da pokažu posvećenost vrijednostima integriteta, učinak pohađanja obuka od strane rukovodnog kadra je **27,78%**.

Kriterijum - Indikatori	Ukupan broj bodova	Broj ostvarenih bodova	Učinak primjene mjera (%)
3.1 Podizanje svijesti rukovodilaca i zaposlenih o etici i integritetu	108	45	41,67%
3.1.1. Broj tematski različitih obuka koje se odnose na oblasti borbe protiv korupcije, etike i integriteta koje su zaposleni (sudski, tužilački pripravnici/ce, savjetnici/ce i ostale kategorije) pohađali u prethodne dvije godine:	54	30	55,56%
a) do 2 obuke - 1 bod			
b) više od 2 obuke- 2 boda			
3.1.2. Broj tematski različitih obuka koje se odnose na oblasti borbe protiv korupcije, etike i integriteta koje su rukovodioci (predsjednici/ce sudova, sudije, tužioci/teljke, zamjenici/ce tužilaca, članovi/ce Sudskog odnosno Tužilačkog savjeta) pohađali u prethodne dvije godine:	54	15	27,78%
a) do 2 obuke- 1 bod			
b) više od 2 obuke- 2 boda			

Indikator 3.1.1: Obuke o etici koje su pohađali zaposleni

Na osnovu dostavljenih dokaza o pohađanju obuka može se zaključiti da su zaposleni većinom pohađali obuke koje se odnose na planove integriteta. Pozitivna praksa uočena je kod 10 sudova, u kojima su menadžeri integriteta pohađali Program obrazovanja za sticanje ključnih vještina za obavljanje poslova menadžera integriteta, u organizaciji Uprave za ljudske resurse u saradnji sa Agencijom, zbog čega su tim organima dodijeljena dva boda, što je povećalo ukupan broj bodova za ovaj indikator. Ostvareni učinak je 55,56%, jer je 15 od ukupno 27 organa vlasti dostavilo dokaz o pohađanju obuka o etici i integritetu od strane zaposlenih.

Indikator 3.1.2: Obuke o etici koje je pohađao rukovodni kadar

Dvostruko slabiji učinak ostvaren je kod pohađanja obuka od strane rukovodnog kadra (predsjednici/ce sudova, sudije, članovi/ce Sudskog savjeta) sa 27,78%. Uočeno je da su većinu obuka pohađale sudije, a manje predsjednici/ce sudova.

Pozitivna je činjenica da su na obukama koje je pohađao rukovodni kadar obrađivane različite teme vezane za etiku i integritet, npr: Etička i disciplinska odgovornost sudija, Koruptivna krivična djela, Istraživanje izazova u oblasti organizovanog kriminala i korupcije na koje se nailazi u nastojanju da se očuva integritet i nezavisnost sudstva, Povezanost odnosa sa javnošću i etike u pravosuđu, Etika i odgovornost u pravosuđu, Međunarodni i evropski standardi profesionalne etike sudija – uporedna iskustva i osvrt na praksu Evropskog suda za ljudska prava.

Kriterijum 3.2: Postojanje i primjena pravila o sukobu interesa

Visok učinak ispunjenosti ovog kriterijuma od **76,54%** ukazuje da su sudski organi uložili napor kako bi oblast sukoba interesa dodatno uredili donošenjem internih akata. **Oko polovine sudova (njih 14) je interno pravilo za prepoznavanje i način postupanja u slučaju pojave sukoba interesa donijelo u periodu nakon dostavljanja Metodologije (od 8.11. do 31.12.2022. godine).** Provjerom kroz službenu evidenciju Agencije utvrđeno je da je samo u jednom organu vlasti bilo postupaka zbog nedostavljanja redovnog godišnjeg izvještaja o prihodima i imovini za 2021. (do 31.3.2022), odnosno izvještaja po stupanju na funkciju tokom 2022. godine.

Uočene slabosti:

Što se tiče sadržine izrađenih internih akata uočeno je da većina sadrži prepisane zakonske odredbe bez dodatne razrade kako bi se približilo nadležnostima, radnom okruženju sudova kao i položaju zaposlenih u sudu.

Kriterijum - indikatori	Ukupan broj bodova	Ostvareni bodovi	Učinak primjene mjera (%)
3.2. Postojanje i primjena pravila o sukobu interesa	162	124	76,54%
3.2.1. Postojanje internih pravila kojima se definiše sukob interesa. Izrađeno interno pravilo- 1 bod	27	16	59,26%
*U slučaju da interno pravilo sadrži i definiciju povezanog lica, organ dobija dodatni 1 bod.	27	15	55,56%
**U slučaju da interno pravilo sadrži i pravila za zaposlene o vršenju drugih poslova (dozvoljeni/nedozvoljeni poslovi, postupak prijavljivanja i sl.) ili da postoji posebno interno pravilo koje ovo definiše, organ dobija dodatni 1 bod.	27	15	55,56%
3.2.2. Svi funkcioneri/ke u instituciji koji imaju obavezu su Agenciji za sprječavanje korupcije blagovremeno podnijeli redovni godišnji izvještaj o prihodima i imovini, odnosno izvještaj u slučaju stupanja na funkciju, počev od 1. januara tekuće godine.	81	78	96,30%

Indikator 3.2.1: Postojanje internih pravila kojima se definiše sukob interesa, povezano lice, vršenje drugih poslova

Više od polovine organa vlasti (**59,26%**) je izradilo interno pravilo kojim je definisalo sukob interesa, povezano lice i vršenje drugih poslova za zaposlene. Uvidom u izrađene interne akte uočeno je da većina sadrži prepisane odredbe o sukobu interesa iz Zakona o sprječavanju korupcije i Zakona o državnim službenicima i namještenicima⁹, bez dodatnog prilagođavanja nadležnostima i radnom okruženju sudova i bez razrade postupka upravljanja sukobom interesa za zaposlene (podnošenje obavještenja, rokovi razmatranja i sl.).

Viši sud za prekršaje Crne Gore izradio je interno pravilo kojim se definiše sukob interesa, ali koje se odnosi samo na javne funkcionere.

Indikator 3.2.2: Podnošenje izvještaja o prihodima i imovini Agenciji

Provjerom kroz službenu evidenciju Agencije utvrđeno je da je samo kod Osnovnog suda Herceg Novi bilo postupaka zbog nedostavljanja redovnog godišnjeg izvještaja o prihodima i imovini za 2021. (do 31.3.2022), odnosno izvještaja po stupanju na funkciju tokom 2022. godine, tako da je učinak sprovođenja ovog indikatora veoma visok i iznosi **96,30%**.

9 „Sl. list RCG”, br. 2/18, 34/19 i 8/21

Kriterijum 3.3: Postojanje i primjena pravila o prijemu poklona

U ovom kriterijumu učinak od 70,37% ostvaren je kod izrade internog akta kojim je regulisan prijem poklona i postupanje zaposlenih sa primljenim poklonima, a nešto manji učinak sa 51,85% ostvaren je u dodatnom regulisanju postupanja javnih funkcionera/ki sa primljenim poklonima.

Oko polovine sudova (njih 13) je interno pravilo o sadržaju i načinu vođenja evidencije poklona koje su primili zaposleni i vođenju evidencije primljenih poklona javnih funkcionera donijelo u periodu nakon dostavljanja Metodologije (od 8.11. do 31.12.2022).

Uočene slabosti:

Izrađeni interni akti u većini slučajeva sadrže odredbe kojima je regulisan prijem poklona iz Zakona o sprječavanju korupcije bez dodatne razrade postupka i načina raspolaganja primljenim poklonima za zaposlene. Iako je navedenim zakonom propisana obaveza vođenja evidencije poklona javnih funkcionera i dostavljanja izvoda iz evidencije poklona Agenciji, još uvijek ima organa vlasti koji ne izvršavaju ovu obavezu.

Prilikom bodovanja vođenja evidencije primljenih poklona priznati su bodovi ukoliko su organi vlasti u periodu primjene Metodologije izvijestili Agenciju da li je bilo poklona koje su primili zaposleni i javni funkcioneri u prethodnoj godini.

Kriterijum - indikatori	Ukupan broj bodova	Ostvareni bodovi	Učinak primjene mjera (%)
3.3 Postojanje i primjena pravila o prijemu poklona	108	68	62,96%
3.3.1 Postojanje internih pravila koja regulišu primanje poklona i postupanje zaposlenih sa primljenim poklonima, a koja se primjenjuju na sve zaposlene u organu vlasti – 1 bod	27	19	70,37%
*Ukoliko se vodi evidencija primljenih poklona za sve zaposlene, organ vlasti dobija dodatni bod .	27	16	59,26%
3.3.2 Postojanje internih pravila koja regulišu postupanje javnih funkcionera/ki sa primljenim poklonima – 1 bod	27	14	51,85%
*Ukoliko se vodi evidencija primljenih poklona za javne funkcionere/ke, organ vlasti dobija dodatni bod .	27	19	70,37%

Indikator 3.3.1 Upravljanje poklonima koje su primili zaposleni

Učinak od **70,37%** ostvaren je u donošenju internog akta koji reguliše postupanje zaposlenih sa primljenim poklonima. Primijećeno je da izrađeni akti sadrže odredbe koje su identične onima koje su sadržane u Zakonu o sprječavanju korupcije, bez detaljnije razrade pojma prigodnog poklona, situacija u kojima se mogu primiti prigodni pokloni, postupka prijema, načina raspolaganja poklonima, određivanja lica za vođenje evidencije i sl. Sastavni dio većine internih akata je i obrazac za prijavu poklona. Nijedan organ vlasti nije dostavio Agenciji izvod iz evidencije poklona za zaposlene, već su za potrebe primjene Metodologije dostavili obavještenje da nije bilo primljenih poklona od strane zaposlenih.

Indikator 3.3.2 Upravljanje poklonima koje su primili javni funkcioneri

Nešto slabiji učinak, sa 51,85%, ostvaren je u donošenju internog akta koji reguliše postupanje javnih funkcionera/ki sa primljenim poklonima, na način da detaljnije uredi ovu oblast u odnosu na odredbe sadržane u zakonu. Kao i kod prethodnog akta, odredbe sadržane u internim aktima su uglavnom prepisane odredbe iz zakona, nema detaljnije razrade situacija u kojima se mogu

primiti prigodni pokloni, šta bi se smatralo prigodnim poklonom i sl. Pojedini organi vlasti su u samom internom aktu odredili lice koje će voditi evidenciju primljenih poklona, dok su drugi navodili da evidenciju vodi sekretar suda ili da se pokloni prijavljuju predsjedniku suda.

Više od polovine organa vlasti (70,37%) je obavještenje da nije bilo primljenih poklona od strane javnih funkcionera dostavilo Agenciji u periodu primjene Metodologije.

Kategorija 4: Indikatori čija ispunjenost dovodi do oduzimanja bodova organu vlasti

Ova kategorija je nešto drugačije koncipirana od prethodne tri, ne sadrži kriterijume već 10 indikatora čija ispunjenost dovodi do oduzimanja bodova organima vlasti. Predviđena je kao korektiv bodovima koji su dodijeljeni organima vlasti za prethodne tri kategorije, s obzirom na to da se podaci o ispunjenosti indikatora mogu provjeriti kroz evidencije i izvještaje drugih nadzornih institucija.

Ispunjenost indikatora iz ove kategorije ukazuje u kojim oblastima se mjere iz prethodne tri kategorije ne primjenjuju ili nisu efikasne u praksi.

Procjena ispunjenosti indikatora u ovoj kategoriji, pored evidencija koje vodi Agencija i izvještaja DRI koji su javno dostupni, zasnivala se na dokazima koje su dostavili organi vlasti.

Većina organa vlasti je dostavila potvrdu u kojoj su naveli da nisu imali nijednu situaciju koja bi dovela do ispunjenosti postavljenih indikatora.

U ovoj kategoriji organima vlasti oduzeto je ukupno 19,14% od ukupnog broja bodova koje je moguće oduzeti.

Uočene slabosti:

Najviše bodova oduzeto je za uslovno i negativno mišljenje Državne revizorske institucije poslovanja potrošačke jedinice Sudstvo za 2019. godinu (97,53%), zatim zbog pravosnažno okončanih sudskih sporova na štetu organa vlasti (40,74%).

Organima vlasti koji su dostavili dokaz da su postupili po datim preporukama umanjani su negativni bodovi.

Kategorija 4	Ukupan broj bodova koje je moguće oduzeti	Oduzeti bodovi	Učinak (%)
Indikatori čija ispunjenost dovodi do oduzimanja bodova organu vlasti	- 648	-124	19,14%
4.1. Protiv organa su pravosnažno okončani sudski sporovi na štetu organa od 1. januara tekuće godine.	-81	-33	40,74%
4.2 Agencija za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama je od 1. januara tekuće godine uočila nepravilnosti kod organa kroz inspekcijski nadzor (u odnosu na sačinjavanje i ažuriranje vodiča za pristup informacijama, proaktivno objavljivanje informacija i dostavljanje akata i podataka za potrebe vođenja informacionog sistema pristupa informacijama).	-54	0	0%
4.3 Protiv organa su od 1. januara tekuće godine podnijete žalbe zbog „čutanja uprave“ Agenciji za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama. *U slučaju da je organ u međuvremenu odgovorio na zahtjev, moguće je smanjenje oduzetih bodova.	-54	-3	5,56%

4.4 Protiv organa su od 1. januara tekuće godine donijete presude Upravnog suda zbog „ćutanja uprave“ u slučajevima kada javnopravni organ nije donio upravni akt, odnosno nije odlučio po žalbi stranke ili nije preduzeo upravnu aktivnost, odnosno nije odlučio po prigovoru stranke.	-81	0	0%
4.5 Mišljenje DRI o finansijskom poslovanju i usklađenosti sa propisima, u slučaju da je organ bio predmet revizije Državne revizorske institucije u prethodnih pet godina: a) uslovno mišljenje: - 2 boda b) negativno ili uzdržano mišljenje i/ili negativni nalazi u izvještaju o reviziji uspjeha: - 3 boda *U slučaju da postoje dokazi da je organ ispunio izrečene preporuke, moguće je smanjenje negativnih bodova, zavisno od procenta realizacije.	-81	-79	97,53%
4.6 Mišljenja Agencije za sprječavanje korupcije u kojima je utvrđeno ugrožavanje javnog interesa koje upućuje na postojanje korupcije, izdata u prethodne dvije godine.	-81	-3	3,70%
4.7 U prethodne 3 godine je bilo slučajeva u kojima je nastupila zastarjelost za pokretanje i vođenje disciplinskog postupka (protiv zaposlenih)	-54	-2	3,70%
4.8. U prethodne tri godine je bilo slučajeva u kojima je Etička komisija utvrdila povredu Etičkog kodeksa sudija/državnih tužilaca.	-54	-2	3,70%
4.9. U prethodne tri godine je bilo slučajeva u kojima su Disciplinsko vijeće i/ili Sudski odnosno Tužilački savjet utvrdili disciplinsku odgovornost sudije/državnog tužioca i izrekli sankciju sudiji/državnom tužiocu.	-54	0	0%
4.10. U prethodnih godinu dana su utvrđene nepravilnosti od strane pravosudne inspekcije Ministarstva pravde. *U slučaju da postoje dokazi da je organ u međuvremenu otklonio utvrđene nepravilnosti, moguće je smanjenje oduzetih bodova.	-54	-2	3,70%

Indikator 4.1: Sudski sporovi

Ukupno 33 boda oduzeta su u ovom indikatoru, zato što je 11 organa vlasti dostavilo dokaz o pravnosnažno okončanim postupcima na njihovu štetu. Iz dostavljene dokumentacije mogli smo zaključiti da se u većini slučajeva radi o potraživanjima na ime manje isplaćene zarade iz radnih sporova.

Indikator 4.2. Nadzor Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama nad proaktivnim objavljivanjem informacija

Nijedan organ nije dostavio dokaz da je u prethodnih godinu dana bilo nepravilnosti koje su utvrđene kroz inspeksijski nadzor od strane Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama u odnosu na sačinjavanje i ažuriranje vodiča za pristup informacijama, proaktivno objavljivanje informacija i dostavljanje akata i podataka za potrebe vođenja informacionog sistema pristupa informacijama.

Indikator 4.3 Podnijete žalbe zbog „ćutanja uprave“ Agenciji

Osnovni sud u Podgorici i Viši sud u Podgorici su dostavili informaciju da su protiv njih podnijete žalbe Agenciji za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama. Viši sud u Podgorici je dostavio dokaz da je donio odluku o zahtjevu za slobodan pristup informacijama iz kog razloga su umanjeni bodovi po ovom osnovu, tako da je ukupan broj bodova koji je oduzet organima vlasti 3.

Indikator 4.4 Donijete presude Upravnog suda zbog „ćutanja uprave“

Nijedan organ vlasti nije dostavio dokaz da je u prethodnoj godini bilo presuda Upravnog suda zbog „ćutanja uprave“ u slučajevima kada organ vlasti nije donio upravni akt, odnosno nije odlučio po žalbi stranke ili nije preduzeo upravnu aktivnost, odnosno nije odlučio po prigovoru stranke.

Indikator 4.5 Data mišljenja Državne revizorske institucije (DRI)

Državna revizorska institucija je 8.9.2020. godine izradila Izveštaj o finansijskoj reviziji i reviziji pravilnosti poslovanja potrošačke jedinice Sudstvo za 2019. godinu. Ovom revizijom obuhvaćeno je 25 sudova i Sudski savjet. U izvještaju je dato uslovno mišljenje na godišnji finansijski izvještaj i negativno mišljenje na reviziju pravilnosti poslovanja potrošačke jedinice Sudstvo.

Pojedini organi vlasti su navodili da se ne odnose sve preporuke iz izvještaja na njih, već samo neke koje su oni već realizovali.

Uvidom u dopis Sudskog savjeta od 19.10.2020. godine, utvrđeno je da je upućen svim predsjednicima sudova, da sadrži obavještenje o izvršenoj reviziji od strane DRI sa 20 taksativno navedenih preporuka po kojima treba svi sudovi da postupe i da je naveden rok za njihovu realizaciju.

Sudski savjet je 28.2.2022. godine uputio dopis DRI, navodeći da je, od ukupno 32 date preporuke, oko polovine realizovano ili djelimično realizovano.

Imajući u vidu da se Izveštaj DRI odnosi na potrošačku jedinicu Sudstvo koja obuhvata sve sudove (osim Ustavnog suda) i Sudski savjet, da je dopis sa preporukama upućen sudovima, kao i da **DRI nije izradio izvještaj o ispunjenosti datih preporuka**, odnosno o tome da li smatra da su preporuke ispunjene, svim sudovima i Sudskom savjetu su za ovaj indikator oduzeta **3** boda, što je ukupno **78** oduzetih bodova. Pored toga, za navedeni indikator Ustavnom sudu je zbog uslovnog mišljenja na reviziju pravilnosti poslovanja Ustavnog suda za 2021. godinu oduzet 1 bod (dio preporuka je ispunio) što je ukupno **79** oduzetih bodova, odnosno najviše od svih indikatora u ovom odjeljku.

Indikator 4.6 Mišljenja Agencije za sprječavanje korupcije o ugrožavanju javnog interesa

Prema evidenciji Agencije za sprječavanje korupcije u prethodne dvije godine utvrđeno je ugrožavanje javnog interesa koje upućuje na postojanje korupcije kod Sudskog savjeta. Tom organu vlasti su po ovom osnovu oduzeta 3 boda.

Indikator 4.7 Zastarjelost disciplinskih postupaka

Samo jedan organ vlasti je dostavio dokaz o zastarjelosti disciplinskih postupaka (Osnovni sud Podgorica). Prema navodima Osnovnog suda u Podgorici, zastarjelost je nastupila pred Ustavnim sudom i pred Komisijom za žalbe, a ne u sudu. Međutim, uvidom u dokumentaciju koja je dostavljena Agenciji utvrđeno je da je u prvom slučaju Upravni sud samo konstatovao zastarjelost koja je već nastupila pred prvostepenim organom, dok je u drugom slučaju nastupila apsolutna zastarjelost, odnosno prošle su 4 godine od pokretanja postupka, a iz spisa se nije moglo utvrditi da li je uzrok tome zadržavanje predmeta kod Komisije za žalbe.

Indikator 4.8 Utvrđena povreda Etičkog kodeksa sudija/državnih tužilaca

Samo je Viši sud u Bijelom Polju dostavio dokaz o utvrđenoj povredi Etičkog kodeksa sudija od strane Komisije za etički kodeks sudija. Ostali organi vlasti su naveli da u prethodne tri godine nije bilo utvrđenih povreda Etičkog kodeksa sudija.

Indikator 4.9. Utvrđena disciplinska odgovornost sudije

Nijedan organ vlasti nije dostavio dokaz da je u prethodne tri godine bilo slučajeva u kojima su Disciplinsko vijeće i/ili Sudski savjet utvrdili odgovornost sudije i izrekli sankciju sudiji, tako da po ovom osnovu nije bilo oduzimanja bodova.

Indikator 4.10 Utvrđene nepravilnosti od strane pravosudne inspekcije Ministarstva pravde

Osnovni sud u Kotoru je dostavio dokaz o utvrđenoj nepravilnosti od strane pravosudnog inspektora Ministarstva pravde. Većina ostalih organa vlasti je navela da nije bilo utvrđenih nepravilnosti po ovom osnovu.

Zaključci i preporuke

Agencija je u procesu primjene Metodologije za sistem Pravosuđe, podsistem Sudstvo izradila 27 pojedinačnih izvještaja. Svaki od njih sadrži presjek stanja na nivou organa vlasti u vezi sa primjenom antikorupcijskih mjera i u odnosu na utvrđeno stanje preporuke koje bi svako od njih u narednom periodu trebalo da sprovede. Ukupno je dato **347 preporuka**.

Fokus sektorskog izvještaja je na preporukama čija primjena treba da dovede do sistemskih rješenja uočenih nepravilnosti.

Imajući u vidu da su organi vlasti prvi put primjenjivali Metodologiju, **kratak rok** primjene, **razumijevanje/nerazumijevanje** postavljenih indikatora od strane organa vlasti, poteškoće prilikom procjene pojedinih **dokaza koji nisu bili u potpunosti jasni**, na osnovu analize dobijenih podataka u svim kategorijama, kriterijumima i po svim postavljenim indikatorima, došlo se do sljedećih zaključaka:

Kategorija 1: Stvaranje uslova za primjenu propisa za sprečavanje korupcije

Najbolji učinak u primjeni antikorupcijskih mjera ostvaren je kod uspostavljanja internih mehanizama za upravljanje rizicima od korupcije. Svi organi vlasti u podsistemu Sudstvo su ispunili formalne obaveze iz Zakona o sprječavanju korupcije koje se odnose na određivanje menadžera integriteta, izradu i sprovođenje plana integriteta, kao i popunjavanje upitnika za procjenu efikasnosti i efektivnosti plana integriteta.

Kada je u pitanju sadržina izrađenih planova integriteta, uočeno je da su rezidualni rizici identifikovani bez detaljne analize svih izvora rizika (normativnih, organizacionih i kadrovskih) i da mjere koje se određuju za njihovo sprečavanje nisu adekvatne prepoznatom riziku, te se u ovom djelu vidi prostor za unapređenje.

Na osnovu izvještaja o unutrašnjoj reviziji koji su dostavljeni Agenciji može se konstatovati da je unutrašnja revizija uspostavljena na način što Odjeljenje za unutrašnju reviziju Sudskog savjeta vrši unutrašnju reviziju za podsistem Sudstvo (osim za Ustavni sud). Međutim, upitan je kvalitet izvršenih revizija, imajući u vidu da u Odjeljenju rade samo 3 revizora koja treba da obave unutrašnju reviziju za 25 sudova i Sudski savjet.

Isti slučaj je sa registrom rizika koji je izrađen od strane Sudskog savjeta za potrošačku jedinicu Sudstvo i dostavljen svim sudovima. Iako zakon ne predviđa mogućnost jedinstvenog registra rizika za

više organa, Agencija je prihvatila navedeni registar. Procjena rizika treba da odražava događaje, okolnosti, specifičnosti svakog pojedinačnog suda koje mogu uticati na ostvarivanje njihove nadležnosti. Eksterna izrada registra rizika od strane Sudskog savjeta podrazumijevala bi i izradu posebne metodologije (upitnika ili fokus grupa) koja bi omogućila sistematično, sveobuhvatno prikupljanje podataka od sudova i njihovu analizu, za potrebe jedinstvenog registra rizika za Sudstvo.

Svi organi vlasti su postupili po zakonskoj obavezi i odredili lice za prijem i postupanje po prijavi zviždača, ali je manje od trećine otišlo korak dalje i izradilo interne akte o postupanju sa prijavom, zatim načinu i kriterijumima za izbor lica.

Preporuke:

- Neophodno je prilikom izrade plana integriteta i identifikovanja rezidualnih rizika od korupcije analizirati sve izvore rizika (normativne, organizacione, kadrovske) i nakon toga definisati jednu ili više mjera koje će uticati na njegovo smanjenje/otklanjanje.
- Prilikom izrade plana integriteta potrebno je vršiti pojedinačnu procjenu intenziteta svakog rezidualnog rizika ili grupe nekoliko povezanih rizika te za svaki rizik ili grupu rizika u skladu sa takvom procjenom definisati odgovarajuće mjere, rokove i odgovorna lica za njihovo sprovođenje.
- U skladu sa članom 49 Zakona o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru, potrebno je zaključiti sporazum o sprovođenju unutrašnje revizije između Sudskog savjeta i ostalih sudova i o tome obavijestiti nadležno ministarstvo.
- Neophodno je da nadležno ministarstvo analizira uspješnost modela sprovođenja unutrašnje revizije od strane Odjeljenja za unutrašnju reviziju Sudskog savjeta imajući u vidu broj sudova i broj internih revizora u Odjeljenju (sa posebnim osvrtom na kvalitet izvršenih revizija, broj sprovednih revizija na godišnjem nivou, organizaciju i metodologiju obavljanja unutrašnjih revizija i dr.).
- Potrebno je da Sudski savjet izradi analizu primjene jedinstvenog registra rizika za potrošačku jedinicu Sudstvo, imajući u vidu član 14 Zakona o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru i činjenicu da procjena rizika treba da odražava događaje, okolnosti, specifičnosti svakog pojedinačnog suda koje mogu uticati na ostvarivanje njihove nadležnosti, te da ukoliko na osnovu dosadašnje prakse zaključi da je efikasnije izraditi jedinstveni registar rizika za potrošačku jedinicu Sudstvo, obavijesti o tome nadležno ministarstvo i u saradnji sa njim izradi metodologiju (upitnik, fokus grupe i sl.) koja bi omogućila sistematično, sveobuhvatno prikupljanje podataka od sudova i njihovu analizu, za potrebe izrade jedinstvenog registra rizika za Sudstvo.

Kategorija 2: Jačanje institucionalnog okvira za sprečavanje korupcije

Visok učinak su ostvarili organi vlasti kod preduzimanja mjera koje se odnose na dostupnost informacija o radu kao što je objavljivanje plana integriteta, izvještaja o radu, vodiča za pristup informacijama i dr. ali još uvijek nije postignuto njihovo redovno ažuriranje.

Kod proaktivnog pristupa objavljivanju informacija koje zahtijeva član 12 Zakona o slobodnom pristupu informacijama, uočeno je da postoji nerazumijevanje kod objavljivanja informacija kojima je po zahtjevu pristup odobren. Većina organa vlasti je objavila rješenja kojima je odlučeno o zahtjevu smatrajući da su na taj način postupili u skladu sa zakonom.

Ponekad je sama informacija koja se traži sadržana u rješenju kojim se odlučuje o zahtjevu, ali postoje situacije kada je potrebno pored rješenja objaviti i traženu informaciju ili stranci dostaviti obavještenje kojim se upućuje gdje se ta informacija nalazi (npr. gdje se mogu vidjeti presude koje su već objavljene, a koje je stranka tražila i sl.).

Još uvijek nije uspostavljena praksa korišćenja informacionog sistema za slobodan pristup informacijama Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama, dok nijedan organ vlasti nije objavio podatke na Portalu otvorenih podataka, iako je ta obaveza propisana zakonom.

Oblast upravljanja ljudskim resursima organi vlasti su obradili kroz procjenu rizika i određivanje mjera vezanih za planiranje zapošljavanja i praćenje radnog učinka. Manji broj je prepoznao potrebu uređenja angažovanja lica po ugovorima van radnog odnosa.

Organi vlasti nisu pokazali spremnost ka uspostavljanju internih mehanizama etičnog i profesionalnog postupanja u smislu određivanja lica koje bi obavljalo poslove koji se odnose na etiku i integritet, ili procjene rizika kroz plan integriteta koji se odnose na zaštitu od diskriminacije u različitim oblastima.

Preporuke:

- Potrebno je proaktivno objavljivati informacije od javnog značaja i redovno ih ažurirati.
- Potrebno je redovno dostavljati Agenciji za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama podatke o podnescima, aktima i preduzetim mjerama, u roku od 10 dana od dana njihovog podnošenja, odnosno sačinjavanja ili preduzimanja, u skladu sa članovima 41 i 42 Zakona o slobodnom pristupu informacijama, odnosno voditi evidenciju zahtjeva za slobodan pristup informacijama kroz informacioni sistem.
- Uspostaviti saradnju između Sudskog savjeta i Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama radi uspostavljanja jedinstvene prakse na nivou Sudstva u smislu definisanja šta podrazumjeva objavljivanje informacija kojima je po zahtjevu pristup odobren (ukoliko rješenja ne sadrže informacije koje su tražene, na koji način informacije objaviti i da li je dovoljno obavještenje podnosiocu zahtjeva o tome gdje se tražena informacija nalazi i dr.).
- Prilikom ažuriranja plana integriteta potrebno je da organi vlasti razmotre uočene slabosti iz ovog izvještaja i procijene rizike od korupcije i drugih nepravilnosti u tim oblastima.
- Uočene slabosti i preporuke iz ovog izvještaja potrebno je uzeti u obzir prilikom analize stanja i definisanja rizičnih oblasti kod izrade strateških dokumenata za Sudstvo.

Kategorija 3: Jačanje etičke kulture

Pohađanje obuka iz oblasti etike, integriteta i borbe protiv korupcije od strane zaposlenih je mjera koju primjenjuje polovina organa vlasti, dok je posvećenost rukovodnog kadra podizanju svijesti i edukacijama o ovoj temi upola manja.

Organi vlasti su izradili interne akte kojima dodatno regulišu sukob interesa, pojam povezanog lica, prijem poklona, ali se većina zadržala na pravilima koja su propisana Zakonom o sprječavanju korupcije bez detaljnije razrade postupka u slučaju sumnje u sukob interesa, postupka prijema, načina raspolaganja poklonima i sl.

Pozitivno je što na nivou Sudstva Komisija za etički kodeks prati primjenu Etičkog kodeksa sudija i godišnje izrađuje izvještaje.

Obaveza podnošenja izvještaja o imovini i prihodima od strane sudija i predsjednika sudova je izgleda postala redovna i blagovremena, samo u jednom sudu je pokrenut postupak zbog neblagovremenog podnošenja izvještaja o imovini i prihodima.

Preporuke:

- Na nivou organa vlasti važno je utvrditi potrebe za obukama zaposlenih i rukovodilaca (stručne obuke, obuke iz oblasti etike i integriteta, borbe protiv korupcije i dr.) kako bi se zaposleni i rukovodni kadar uputili na obuke iz navedenih oblasti.
- Potrebno je da Komisija za etički kodeks sudija dopuni analizu primjene Etičkog kodeksa sudija tako da pored statističkih podataka o tome koliko inicijativa je podnijeto i koliko njih je osnovano, sadrži i razloge njihove osnovanosti, kako bi se uočene nepravilnosti mogle otkloniti kroz preporuke u strateškim dokumentima.
- Neophodno je da organi vlasti usvoje odnosno dopune interne akte o upravljanju poklonima, tako što će bliže definisati prigodan poklon, situacije u kojima se mogu primiti prigodni pokloni, i postupak raspolaganja sa primljenim poklonima od strane zaposlenih.
- Potrebno je da organi vlasti usvoje odnosno dopune interna akta o upravljanju sukobom interesa i dodatno ih prilagode prirodi i specifičnosti poslova, kao i da uredi postupak upravljanja sukobom interesa za zaposlene (ko je zadužen za savjetovanje u slučaju sumnje na sukob interesa, kome se podnose zahtjevi za mišljenja, rokovi razmatranja i sl.).

Kategorija 4: Indikatori za oduzimanje bodova

U kategoriji čija ispunjenost dovodi do oduzimanja bodova, procjena ispunjenosti indikatora pored evidencija koje vodi Agencija i izvještaja DRI koji su javno dostupni, zasnivala se na dokazima koje su dostavili organi vlasti.

Najviše bodova oduzeto je za uslovno i negativno mišljenje Državne revizorske institucije poslovanja potrošačke jedinice Sudstvo za 2019. godinu, zatim zbog pravosnažno okončanih sudskih sporova na štetu organa vlasti (koji se uglavnom odnose na novčana potraživanja iz radnih sporova). Bilo je slučajeva podnijetih žalbi zbog „ćutanja uprave“ Agenciji za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama.

Preporuke:

- Na nivou organa vlasti treba izraditi analizu donijetih pravnosnažnih presuda (iz radnih, upravnih sporova, sporova za naknadu štete i dr), kako bi se utvrdili uzroci i preduzele adekvatne mjere.
- Na nivou sistema izraditi analizu donijetih pravnosnažnih presuda protiv sudova u radnim/ upravnim sporovima kako bi se utvrdilo da li postoje sistemski uzroci, kao što su zastarjelost pojedinih zakonskih odredbi, prevelika diskreциона ovlašćenja donosioca odluka i sl., koje zahtijevaju rješavanje iniciranjem izmjena pozitivnih propisa.
- U slučajevima neblagovremenog postupanja po zahtjevima za slobodan pristup informacijama utvrditi uzroke – da li je problem u nedostatku kadrova koji se bave rješavanjem po zahtjevima, neadekvatna organizacija posla ili nešto drugo; da li utvrđeni problemi zahtijevaju sistemski pristup, u smislu izmjene kadrovske plana, plana stručnog usavršavanja zaposlenih, promjene sistematizacije i opisa poslova zaposlenih koji obavljaju poslove rješavanja po zahtjevima u svim sudovima i sl.
- Potrebno je uspostaviti dobru koordinaciju između Sudskog savjeta i drugih sudova u smislu sprovođenja i blagovremenog izvještavanja o sprovednim preporukama iz Izvještaja DRI, imajući u vidu da se Izvještaj DRI odnosi na potrošačku jedinicu Sudstvo, da je Sudski savjet dostavio svim sudovima dopis sa preporukama u oktobru 2020. godine, da je rok za sprovođenje preporuka 6 mjeseci, a izvještaj o sprovođenju preporuka poslat DRI u februaru 2022. godine.
- Kako ne bi došlo do zastarjelosti pokretanja i vođenja disciplinskih postupaka zbog rada drugih organa potrebno je utvrditi uzroke dugog vođenja postupka pred Komisijom za žalbe ili Upravnim sudom. Ako se desilo da je usljed takvog postupanja nastupila zastarjelost potrebno je utvrditi odgovornost u tim organima.

Prilog br. 1

Tabela sa ostvarenim bodovima za svaki organ vlasti po kategorijama, kriterijumima

Kriterijumi/ Kategorija	1.1	1.2	1.3	1.	2.1	2.2	2.3	2.	3.1	3.2	3.3	3.	4.	Broj ostvarenih bodova	Procenat ostvarenih bodova (%)
Vrhovni sud	14	5	4	23	12,5	6	3	21,5	4	6	3	13	-3	54,50	77,30%
Osnovni sud Bijelo Polje	14	6	4	24	11,5	5	0	16,5	3	6	4	13	-3	50,50	71,63%
Viši sud za prekršaje Crne Gore	14	8	4	26	11,5	6	0	17,5	1	4	4	9	-3	49,50	70,21%
Upravni sud	13	5	4	22	11,5	6	3	20,5	3	6	4	13	-6	49,50	70,21%
Osnovni sud Podgorica	14	5	5	24	12,5	6	3	21,5	4	6	4	14	-10	49,50	70,21%
Apelacioni sud	14	5	5	24	10	6	2	18	3	6	4	13	-6	49	69,50%
Osnovni sud Rožaje	14	8	5	27	9	5	1	15	1	6	3	10	-3	49	69,50%
Sudski Savjet	13	7	5	25	12	5,5	2	19,5	2	6	2	10	-6	48,50	68,79%
Osnovni sud Kolašin	14	5	5	24	9	6	1	16	0	6	4	10	-3	47	66,67%
Sud za prekršaje Podgorica	14	8	1	23	9,5	5	1	15,5	3	6	2	11	-3	46,50	65,90%
Privredni sud Crne Gore	14	3	4	21	9	6	2	17	0	6	4	10	-3	45	63,83%
Viši sud Bijelo Polje	14	6	4	24	10,5	5	2	17,5	1	6	4	11	-8	44,50	63,12%
Viši sud Podgorica	14	5	1	20	9,5	6	1	16,5	4	6	4	14	-7	43,50	61,70%
Sud za prekršaje Bijelo polje	14	6	4	24	10,5	5	0	15,5	1	6	2	9	-6	42,50	60,28%
Osnovni sud Cetinje	14	6	4	24	7	3	2	12	1	6	1	8	-3	41	58,16%
Osnovni sud Herceg Novi	14	6	1	21	11,5	3	2	16,5	4	0	1	5	-3	39,50	56,03%
Osnovni sud Plav	14	6	3	23	11,5	2	1	14,5	2	3	3	8	-6	39,50	56,03%
Ustavni sud	14	6	1	21	11	3	1	15	0	3	4	7	-4	39	55,32%
Osnovni sud Pijevlja	14	3	1	18	13,5	3	1	17,5	1	3	2	6	-3	38,50	54,61%
Sud za prekršaje Budva	13	5	3	21	11	2	0	13	1	3	1	5	-3	36	51,05%
Osnovni sud Danilovgrad	10	3	1	14	12,5	3	3	18,5	1	3	0	4	-3	33,50	47,52%
Osnovni sud Berane	13	3	1	17	8	3	1	12	1	3	2	6	-3	32	45,39%
Osnovni sud Ulcinj	14	3	1	18	9	3	1	13	1	3	0	4	-3	32	45,39%
Osnovni sud Bar	13	3	1	17	10	1	0	11	2	3	2	7	-6	29	41,13%
Osnovni sud Nikšić	14	3	1	18	8,5	3	1	11,5	0	3	1	4	-6	27,50	39,01%
Osnovni sud Kotor	14	3	1	18	5,5	3	1	9,5	0	3	2	5	-8	24,50	34,75%

Prilog br. 2: Efekti primjene Metodologije

Organima vlasti je dostavljena Metodologija 8.11.2022. godine i ostavljen rok do 31.12.2022. godine da izvrše samoprocjenu i dostave sredstva verifikacije o ispunjenosti postavljenih indikatora. Uvidom u dostavljena dokumenta utvrđeno je da su određena izrađena u ovom periodu: ukupno **18** sudova donijelo je **109** dokumenta, objavilo ih, uspostavilo potrebnu praksu i donijelo **12** rješenja o određivanju lica za sprovođenje određenih mjera i sl. odnosno sprovelo ukupno **121** aktivnost vezanu za sprečavanje korupcije, etiku i integritet.

1. Osnovni sud Kolašin

- ✓ Izradio i objavio Knjigu internih procedura;
- ✓ Odredio lice za prijem i postupanje po prijavama zviždača o ugrožavanju javnog interesa koje upućuje na postojanje korupcije;
- ✓ Izradio Pravila za postupanje po prijavama o ugrožavanju javnog interesa koje upućuje na postojanje korupcije i kojom se obezbjeđuje zaštita lica koja podnose prijave;
- ✓ Interno pravilo o privremenim i povremenim poslovima i ugovoru o djelu;
- ✓ Interno pravilo o bližim uslovima angažovanja lica u Osnovnom sudu Kolašin po osnovu ugovora o dopunskom radu;
- ✓ Interna pravila o definisanju i sprečavanju sukoba interesa javnih funkcionera i državnih službenika u vršenju svojih poslova u Osnovnom sudu u Kolašinu;
- ✓ Interno pravilo o sadržaju i načinu vođenja evidencije poklona koji prime sudija, državni službenik i nameštenik;
- ✓ Pravilnik o načinu raspolaganja poklonima javnih funkcionera.

2. Osnovni sud Bijelo Polje

- ✓ Izradio Knjigu internih procedura;
- ✓ Pravila za postupanje po prijavi, evidenciji prijave korupcije u Osnovnom sudu u Bijelom Polju i zaštititi identiteta lica koje je podnijelo prijavu;
- ✓ Internu proceduru o zaključenju ugovora o djelu;
- ✓ Internu proceduru o zaključivanju ugovora o privremenim i povremenim poslovima u Osnovnom sudu u Bijelom Polju;
- ✓ Internu proceduru o bližim uslovima za obavljanje dopunskog rada u Osnovnom sudu u Bijelom Polju;
- ✓ Internu proceduru za prepoznavanje i način postupanja u slučaju pojave sukoba interesa u Osnovnom sudu u Bijelom Polju;
- ✓ Internu proceduru o sadržaju i načinu vođenja evidencije poklona u Osnovnom sudu u Bijelom Polju;
- ✓ Interno uputstvo o vođenju evidencije primljenih poklona javnih funkcionera.

3. Osnovni sud Herceg Novi

- ✓ Izradio i objavio Knjigu internih procedura;
- ✓ Donio rješenje o određivanju lica za prijem i postupanje po prijavama zviždača;
- ✓ Interno uputstvo o načinu i sadržaju vođenja evidencije poklona.

4. Osnovni sud Rožaje

- ✓ Izradio i objavio Registar rizika;
- ✓ Izradio i objavio Knjigu internih procedura;
- ✓ Odredio lice za prijem i postupanje po prijavama zviždača;
- ✓ Izradio Interno pravilo o postupanju po prijavi zviždača o ugrožavanju javnog interesa koje upućuje na postojanje korupcije, zaštiti zviždača i vođenju evidencije;
- ✓ Interno pravilo o zaključivanju ugovora o privremenim i povremenim poslovima;
- ✓ Interno pravilo o zaključivanju ugovora o djelu;
- ✓ Interno pravilo o bližim uslovima za obavljanje dopunskog rada;
- ✓ Interno pravilo za prepoznavanje i način postupanja u slučaju pojave sukoba interesa;
- ✓ Interno pravilo o sadržaju i načinu vođenja evidencije poklona.

5. Osnovni sud Žabljak

- ✓ Izradio i objavio Registar rizika;
- ✓ Izradio i objavio Knjigu internih procedura;
- ✓ Izradio Interno pravilo o postupanju po prijavi zviždača o ugrožavanju javnog interesa koje upućuje na postojanje korupcije, zaštiti zviždača i vođenju evidencije.
- ✓ Interno pravilo o zaključivanju ugovora o privremenim i povremenim poslovima;
- ✓ Interno pravilo o zaključivanju ugovora o djelu;
- ✓ Interno pravilo o bližim uslovima za obavljanje dopunskog rada.

6. Osnovni sud Cetinje

- ✓ Izradio i objavio Knjigu internih procedura;
- ✓ Pravila za postupanje po prijavi, evidenciji prijave korupcije u Osnovnom sudu u Cetinju i zaštiti identiteta lica koje je podnijelo prijavu;
- ✓ Internu proceduru o bližim uslovima za obavljanje dopunskog rada u Osnovnom sudu u Cetinju.
- ✓ Interno uputstvo o vođenju evidencije primljenih poklona javnih funkcionera;
- ✓ Internu proceduru za prepoznavanje i način postupanja u slučaju pojave sukoba interesa u Osnovnom sudu u Cetinju.

7. Osnovni sud Podgorica

- ✓ Izradio i objavio Knjigu internih procedura;
- ✓ Izradio Internu proceduru za postupanje po prijavi, evidenciji prijava korupcije u Osnovnom sudu u Podgorici i zaštiti identiteta lica koje je podnijelo prijavu;
- ✓ Interno pravilo o zaključivanju ugovora o privremenim i povremenim poslovima;
- ✓ Interno pravilo o zaključivanju ugovora o djelu;
- ✓ Interno pravilo o bližim uslovima za obavljanje dopunskog rada;
- ✓ Imenovao lice za obavljanje poslova koji se odnose na praćenje Etičkog kodeksa;
- ✓ Izradio Internu proceduru za prepoznavanje i način postupanja u slučaju pojave sukoba interesa u Osnovnom sudu u Podgorici;
- ✓ Interno uputstvo o postupanju, raspolaganju i vođenju evidencije primljenih poklona zaposlenih;
- ✓ Interno uputstvo o postupanju, raspolaganju i vođenju evidencije primljenih poklona javnih funkcionera.

8. Viši sud Bijelo Polje

- ✓ Izradio i objavio Knjigu internih procedura;
- ✓ Izradio Pravilo za postupanje po prijavi, evidenciji prijava korupcije u Višem sudu u Bijelom Polju i zaštiti identiteta lica koje je podnijelo prijavu;
- ✓ Internu proceduru o zaključivanju ugovora o privremenim i povremenim poslovima u Višem sudu u Bijelom Polju;
- ✓ Internu proceduru o bližim uslovima za obavljanje dopunskog rada u Višem sudu u Bijelom Polju;
- ✓ Internu proceduru za prepoznavanje i način postupanja u slučaju prijave sukoba interesa u Višem sudu u Bijelom Polju;
- ✓ Internu proceduru o sadržaju i načinu vođenja evidencije poklona u Višem sudu u Bijelom Polju, kao i interno uputstvo o vođenju evidencije primljenih poklona javnih funkcionera.

9. Viši sud Podgorica

- ✓ Izradio Internu proceduru o zaključivanju ugovora o privremenim i povremenim poslovima u Višem sudu u Podgorici;
- ✓ Internu proceduru o zaključivanju ugovora o djelu;
- ✓ Internu proceduru o bližim uslovima za obavljanje dopunskog rada u Višem sudu u Podgorici;
- ✓ Internu proceduru za prepoznavanje i način postupanja u slučaju prijave sukoba interesa u Višem sudu u Podgorici;
- ✓ Internu proceduru o sadržaju i načinu vođenja evidencije poklona u Višem sudu u Podgorici;
- ✓ Interno uputstvo o vođenju evidencije primljenih poklona javnih funkcionera.

10. Viši sud za prekršaje Crne Gore

- ✓ Izradio Registar rizika;
- ✓ Izradio Knjigu procedura Višeg suda za prekršaje Crne Gore;
- ✓ Izradio Internu proceduru za postupanje po prijavi, evidenciji prijave korupcije u Višem sudu za prekršaje Crne Gore i zaštiti identiteta lica koje je podnijelo prijavu;
- ✓ Interno pravilo o privremenim i povremenim poslovima;
- ✓ Interna procedura o zaključivanju ugovora o djelu;
- ✓ Interno pravilo o bližim uslovima za obavljanje dopunskog rada;
- ✓ Interna pravila kojima se definiše sukob interesa;
- ✓ Interno uputstvo o sadržaju i načinu vođenja evidencije poklona državnih službenika i namještenika u Višem sudu za prekršaje Crne Gore;
- ✓ Interno uputstvo o sadržaju i načinu vođenja evidencije poklona javnih funkcionera – sudija u Višem sudu za prekršaje Crne Gore.

11. Sud za prekršaje u Bijelom Polju

- ✓ Izradio Knjigu internih procedura;
- ✓ Odredio lice za prijem i postupanje po prijavi zviždača u Sudu za prekršaje u Bijelom Polju;
- ✓ Izradio Proceduru o bližem načinu postupanja po prijavi zviždača o ugrožavanju javnog interesa koje upućuje na postojanje korupcije;
- ✓ Internu proceduru o načinima i kriterijumima za izbor lica za prijem i postupanje po prijavama zviždača;
- ✓ Internu proceduru o kriterijumima i mjerilima o bližem uređivanju, upravljanju, sklapanju, izvršavanju, nadzoru i izvještavanju o ugovorima o djelu i ugovorima o privremenim i povremenim poslovima;
- ✓ Internu proceduru o kriterijumima i mjerilima o bližem uređivanju, upravljanju, sklapanju, izvršavanju, nadzoru i izvještavanju o ugovorima o dopunskom radu;
- ✓ Interna pravila kojima se definiše sukob interesa;
- ✓ Interno pravilo kojim se definiše pojam povezanog lica;
- ✓ Interno pravilo za zaposlene o vršenju drugih poslova.

12. Sud za prekršaje u Budvi

- ✓ Izradio Uputstvo o postupanju po prijavi zviždača o ugrožavanju javnog interesa koje upućuje na postojanje korupcije.

13. Sud za prekršaje Podgorica

- ✓ Izradio Knjigu internih procedura;
- ✓ Izradio Registar rizika;

- ✓ Odredio lice za prijem i postupanje po prijavama zviždača u Sudu za prekršaje u Podgorici;
- ✓ Interna procedura o zaključivanju ugovora o privremenim i povremenim poslovima u Sudu za prekršaje u Podgorici;
- ✓ Izradio proceduru o zaključivanju ugovora o djelu;
- ✓ Internu proceduru o bližim uslovima za obavljanje dopunskog rada u Sudu za prekršaje u Podgorici;
- ✓ Odredio lice koje će obavljati poslove koji se odnose na etiku i integritet i borbu protiv korupcije, a da nijesu u pitanju poslovi koje je zaposleni dužan da obavlja shodno Zakonu o sprječavanju korupcije;
- ✓ Izradio Internu proceduru za prepoznavanje i način postupanja u slučaju pojave sukoba interesa u Sudu za prekršaje u Podgorici;
- ✓ Internu proceduru o sadržaju i načinu vođenja evidencije poklona u Sudu za prekršaje u Podgorici;
- ✓ Interno uputstvo o sadržaju i načinu vođenja evidencije poklona javnih funkcionera – sudija u Sudu za prekršaje u Podgorici.

14. Apelacioni sud Crne Gore

- ✓ Imenovano lice za obavljanje poslova koji se odnose na praćenje Etičkog kodeksa.

15. Privredni sud Crne Gore

- ✓ Izradio Pravila za postupanje po prijavi, evidenciji prijave korupcije u Privrednom sudu Crne Gore i zaštiti identiteta lica koje je podnijelo prijavu;
- ✓ Internu proceduru o zaključivanju ugovora o privremenim i povremenim poslovima u Privrednom sudu Crne Gore;
- ✓ Internu proceduru o zaključivanju ugovora o djelu;
- ✓ Internu proceduru o bližim uslovima za obavljanje dopunskog rada;
- ✓ Internu proceduru za prepoznavanje i način postupanja u slučaju prijave sukoba interesa u Privrednom sudu Crne Gore;
- ✓ Internu proceduru o sadržaju i načinu vođenja evidencije poklona koje su primili zaposleni;
- ✓ Interno uputstvo o vođenju evidencije primljenih poklona javnih funkcionera.

16. Sudski savjet Crne Gore

- ✓ Izradio Knjigu internih procedura (Knjiga pravila);
- ✓ Interno uputstvo o postupanju po prijavi zviždača o ugrožavanju javnog interesa koje upućuje na postojanje korupcije, zaštiti zviždača i vođenju evidencije;
- ✓ Interno pravilo o zaključivanju ugovora o privremenim i povremenim poslovima;
- ✓ Interno pravilo o zaključivanju ugovora o djelu;
- ✓ Interno pravilo o bližim uslovima za obavljanje dopunskog rada;

- ✓ Imenovao lice za obavljanje poslova koji se odnose na praćenje Etičkog kodeksa;
- ✓ Izradio Interno pravilo za prepoznavanje i način postupanja u slučaju pojave sukoba interesa;
- ✓ Interno uputstvo o sadržaju i načinu vođenja evidencije poklona.

17. Upravni sud

- ✓ Izradio Knjigu procedura Upravnog suda Crne Gore;
- ✓ Izradio Internu proceduru o zaključivanju ugovora o privremenim i povremenim poslovima;
- ✓ Internu proceduru o zaključivanju ugovora o djelu;
- ✓ Internu proceduru o bližim uslovima za obavljanje dopunskog rada u Upravnom sudu Crne Gore;
- ✓ Imenovao lice za obavljanje poslova koji se odnose na praćenje Etičkog kodeksa;
- ✓ Izradio Internu proceduru za prepoznavanje i način postupanja u slučaju pojave sukoba interesa;
- ✓ Internu proceduru o sadržaju i načinu vođenja evidencije poklona koje prime zaposleni;
- ✓ Interno uputstvo o vođenju evidencije primljenih poklona javnih funkcionera.

18. Vrhovni sud Crne Gore

- ✓ Izradio Knjigu procedura;
- ✓ Odredio lice za prijem i postupanje po prijavi zviždača;
- ✓ Izradio Pravilo za postupanje po prijavi, evidenciji prijave korupcije u Vrhovnom sudu Crne Gore i zaštiti identiteta lica koje je podnijelo prijavu;
- ✓ Izradio Proceduru o zaključivanju ugovora o privremenim i povremenim poslovima;
- ✓ Internu proceduru o zaključivanju ugovora o djelu;
- ✓ Internu proceduru o bližim uslovima za obavljanje dopunskog rada u Vrhovnom sudu Crne Gore;
- ✓ Imenovano lice za obavljanje poslova koji se odnose na etiku, integritet i borbu protiv korupcije;
- ✓ Izradio Internu proceduru za prepoznavanje i način postupanja u slučaju pojave sukoba interesa u Vrhovnom sudu Crne Gore.

